VÝROČNÍ ZPRÁVA 2020

LIDICE LEŽÁKY

Obsah

Úvodní slovo ředitele	5
Památník Lidice	6
Prezentace	12
Vzdělávání a edukace	26
Sbírkové oddělení	34
Mezinárodní dětská výtvarná výstava	40
Památník Ležáky	48
Správa majetku	58
Hospodaření	74
Organizační struktura Památníku Lidice a Ležáky	80

Vážení přátelé,

v rukou držíte výroční zprávu Památníku Lidice za rok 2020. Jistě mi dáte za pravdu, že to byl velice neobvyklý rok. Rok, jaký nikdo z nás ve svém životě nepamatuje. Pandemie nemoci covid-19 zasáhla celý svět a nevyhnula se ani České republice. Opatření přijímaná k zamezení šíření nákazy zásadním způsobem ovlivnila život celé společnosti a nevyhnula se ani kulturním institucím, Památník Lidice nevyjímaje. Ten se navíc musel vyrovnat i se zásadní personální obměnou a jako by to bylo málo, likvidovat i následky povodní a větrných smrští, které v loňském roce hned několikrát zasáhly pietní území Národní kulturní památky Ležáky. Přes všechny potíže, jimž jsme byli vystaveni, byl mimořádně náročný rok 2020 naplněn bohatou činností, kterou podrobněji představuje tato výroční zpráva.

Důstojně jsme si připomněli 78. výročí vyhlazení obce Lidice (10. 6. 1942) a vyhlazení osady Ležáky (24. 6. 1942), i když obě pietní vzpomínky musely vzhledem k panující epidemiologické situaci proběhnout za zpřísněných bezpečnostních opatření. Mnoho jiných akcí jsme bohužel museli zrušit. Některé již v přípravné fázi, jiné doslova na poslední chvíli, protože jsme stále doufali, že je přeci jen budeme moci uskutečnit. Nemohli jsme bohužel zrealizovat slavnostní vyhlášení 16. ročníku Mezinárodní vědomostní soutěže pro děti a mládež Lidice pro 21. století, Memoriál Josefa Šťulíka, Memoriál Karla Kněze, 32. ročník Štafety Lidice–Ležáky či cyklus populárních Ležáckých podvečerů a Lidických večerů.

Přes všechny výše uvedené problémy však v loňském roce do expozic a objektů ve správě Památníku Lidice dorazilo bezmála 42 tisíc návštěvníků. Ve ztížených podmínkách se nám podařilo úspěšně připravit 48. ročník Mezinárodní dětské výtvarné výstavy Lidice (MDVV), uskutečnil se Děkovný koncert pro Lidice, zintenzivnili jsme naši prezentaci na sociálních sítích a velkou popularitu si získaly i webináře připravované naším vzdělávacím oddělením. Zahájili jsme rovněž dvě zásadní investiční akce – revitalizaci pietního území v Lidicích v místech bývalého Rákosova statku (čp. 24) a intenzivně pracujeme i na dokončení zajištění statiky budovy muzea včetně nezbytné modernizace jeho interiérů.

Ve chvíli, kdy píši tyto řádky, pochopitelně netuším, jak bude vypadat rok 2021. Nicméně přeji nejen Památníku Lidice, ale i nám všem v České republice, aby byl mnohem lepší a optimističtější, nežli ten, který je za námi. Bude mi velkou ctí Vás uvítat v Památníku Lidice a Památníku Ležáky.

PhDr. Eduard Stehlík, Ph.D., MBA,
ředitel Památníku Lidice

PAMÁTNÍK LIDICE

Památník Lidice je státní příspěvkovou organizací zřízenou Ministerstvem kultury ke dni 31. 12. 2000 v souladu s usnesením vlády České republiky č. 264 ze dne 15. 3. 2000 k rehabilitaci památníků bojů za svobodu, nezávislost a demokracii, a to za účelem péče o trvalé uchování vzpomínky na vyhlazení obce Lidice a utrpení jejích občanů, kteří se dne 10. června 1942 stali obětí nacistického násilí, a zachování jména obce Lidice jako celosvětového symbolu obětí válečných zločinů.

Od 1. června 2008 je posláním Památníku Lidice také péče o trvalé uchování vzpomínky na vyhlazení osady Ležáky a utrpení jejích občanů, kteří se dne 24. června 1942 stali obětí nacistického násilí za podporu odbojové činnosti, a péče o zachování jména osady Ležáky jako symbolu českého boje proti nacismu a obětí válečných zločinů.

Předmět činnosti Památníku Lidice vymezuje zřizovací listina č.j. 2/2018, platná od 1. 3. 2018 *www.lidice-memorial.cz/fileadmin/user_upload/doku/zrizovaci_listina/zrizovaci_listina_2018.pdf.*

JMENOVÁNÍ NOVÉHO ŘEDITELE PAMÁTNÍKU LIDICE

V pondělí 20. ledna 2020 rezignovala na svou funkci Mgr. Martina Lehmannová, ředitelka Památníku Lidice. Ministr kultury Lubomír Zaorálek jmenoval dne 24. února 2020 nového ředitele Památníku Lidice. Vítězem výběrového řízení na tento post se stal PhDr. Eduard Stehlík, Ph.D., MBA.

STANOVISKO PAMÁTNÍKU LIDICE K INTERPRETACI HISTORICKÝCH UDÁLOSTÍ V ČERVNU 1942 V LIDICÍCH

Ihned po svém nástupu do funkce se nový ředitel, původní profesí historik, začal věnovat značně rozjitřené atmosféře a vyřešení medializované kauzy kolem Památníku Lidice. Původně ryze odborná argumentace historiků Kyncla a Šustka postupně přerostla v mediální a politickou kauzu, od níž se jako ředitel paměťové instituce, která musí k historii přistupovat za všech okolností nestranně a nezávisle, distancoval. Ve snaze vrátit opět celý případ, kam patří, tedy na pole práce akademické a historické obce, se proto nový ředitel rozhodl bezodkladně oslovit odborná historická pracoviště v České republice i v zahraničí s žádostí o nominaci expertů do vědeckého týmu, který vše nezávisle posoudí. Jimi vypracované posudky, včetně všech shromážděných dobových dokumentů, zveřejní následně Památník Lidice v plném rozsahu na webových stránkách.

SETKÁNÍ NOVÉHO ŘEDITELE S PŘEŽIVŠÍMI

První kroky nově jmenovaného ředitele a také čestného občana Lidic vedly na obecní úřad, kde se setkal s přeživšími lidickými dětmi. Všichni společně strávili dvě hodiny ve velmi živé diskusi. Poté ředitel navštívil paní Jaroslavu Skleničkovou, poslední žijící lidickou ženu.

NÁVŠTĚVA MINISTRYNĚ FINANCÍ ALENY SCHILLEROVÉ

19. září se na své cestě po Středočeském kraji zastavila v Lidicích ministryně financí Alena Schillerová. Přivítali ji starostka obce Veronika Kellerová společně s ředitelem Památníku Lidice Eduardem Stehlíkem, který ministryni odborně provedl po pietním území a muzeu.

DOBROVOLNICKÁ ČINNOST

Od roku 2012 PL spolupracuje s organizací ASF (Arbeitsgemeinschaft Sozialdemokratischer Frauen), která vždy na dobu jednoho školního roku umisťuje jednoho dobrovolníka na stáž do PL. Dobrovolník provádí administrativní pomocné práce, práce spojené s produkcí a instalací výstav, provádí v cizích jazycích po pietním území PL nebo vypomáhá kurátorce Mezinárodní dětské výtvarné výstavy s přípravou výstavy a s překlady z angličtiny do němčiny. Za jeden měsíc činí objem dobrovolnické práce cca 140 hodin. V roce 2020 se v PL vystřídali dva dobrovolníci vyslaní organizací ASF Florin Maletz a Anton Trapp.

SVATBY V RŮŽOVÉM SADU A NA ZAHRADĚ LIDICKÉ GALERIE

Svatební obřad v Růžovém sadu je krásná tradice, která nás provází už od 9. července 2005, kdy byl oddán první pár. Již 15 let je Růžový sad či zahrada Lidické galerie místem pro uzavření sňatku, které si zamilovalo mnoho novomanželů. Novomanželé zde mají také možnost zasadit si růžový keř do Záhonu novomanželů v Růžovém sadu. Každý pár také k této události obdrží pamětní list. V roce 2020 bylo v Růžovém sadu a na zahradě Galerie uzavřeno celkem 9 nových manželství a celkem bylo od roku 2005 oddáno 410 párů.

NÁVŠTĚVNOST GALERIE

	dospělí	studenti	prohlídky s ředitelem	vzdělávání	zdarma	ostatní (karty, rodiny, senioři)	Výstavní síň, Tribuna, In Memoriam	svatby	celkem
leden	214	733		0	12	124	1 204	0	2 287
únor	352	2 345		32	47	110	7 025	0	9 911
březen	128	212		0	13	31	120	0	504
duben	0	0		0	0	0	0	0	0
květen	0	0		0	0	0	0	0	0
červen	650	133		0	411	299	0	2	1 495
červenec	1 090	214	23	0	39	590	0	2	1 958
srpen	959	171		2	38	444	0	2	1 616
září	432	262		0	169	120	5 199	2	6 184
říjen	149	72		31	7	38	0	1	298
listopad	0	0		0	0	0	0	0	0
prosinec	0	0		0	0	0	0	0	0
celkem	**3 974**	**41 42**	**23**	**65**	**736**	**1 756**	**13 548**	**9**	**24 253**

NÁVŠTĚVNOST MUZEA

	dospělí	studenti	prohlídky s ředitelem	vzdělávání, divadelní kroužek	zdarma	ostatní (karty, rodiny, senioři, programy)	kinema-tograf	kultura	celkem
leden	48	43		41	64	6	0	169	371
únor	36	67		82	28	10	0	28	251
březen	0	0		0	0	0	0	0	0
duben	0	0		0	0	0	0	0	0
květen	0	0		0	0	0	0	0	0
červen	33	2		0	45	54	0	0	134
červenec	79	18		0	10	66	0	0	173
srpen	77	8	22	2	25	69	0	0	203
září	26	8		0	276	0	0	0	310
říjen	16	2		48	12	11	0	0	89
listopad	0	0		0	0	0	0	0	0
prosinec	0	0		0	0	0	0	0	0
celkem	**315**	**148**	**22**	**173**	**460**	**216**	**0**	**197**	**1 531**

NÁVŠTĚVNOST DOMU ČP. 116

	cizinci	ČR	ciz. studenti	ČR studenti	vzdělávání	zdarma	celkem
leden	7	62	1	9	0	2	81
únor	16	148	0	24	0	5	193
březen							
duben							
květen							
červen	14	273	0	32	0	14	333
červenec	32	544	0	150	0	21	747
srpen	23	428	1	83	0	4	539
září	26	325	2	66	0	24	443
říjen	18	232	0	28	0	20	298
listopad							
prosinec							
celkem	**136**	**2 012**	**4**	**392**	**0**	**90**	**2 634**

CELKOVÁ NÁVŠTĚVNOST PAMÁTNÍKU LIDICE

	dospělí	studenti	vzdělávání	zdarma	ostatní (karty, rodiny, senioři)	kultura, svatby	celkem se vstupenkou	výstavní síně	celkem
leden	331	786	41	78	130	169	1 535	1 204	2 739
únor	552	2 436	114	80	120	28	3 330	7 025	10 355
březen	128	212	0	13	31	0	384	120	504
duben	0	0	0	0	0	0	0	0	0
květen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
červen	970	167	0	470	353	2	1 962	0	1 962
červenec	1 745	382	0	70	656	2	2 855	0	2 855
srpen	1 487	263	4	67	513	2	2 336	0	2 336
září	458	338	0	469	120	2	1 387	5 199	6 586
říjen	415	102	79	39	49	1	685	0	685
listopad	0	0	0	0	0	0	0	0	0
prosinec	0	0	0	0	0	0	0	0	0
celkem	**6 086**	**4 686**	**238**	**1 286**	**1 972**	**206**	**14 474**	**13 548**	**28 022**

PREZENTACE

Oddělení muzea a prezentace představuje klíčovou oblast pro zajištění popularizace všech aktivit Památníku Lidice, nabízených veřejnosti (výstavy, expozice, edukativní činnost, fundraising, dobrovolnictví) a jejich kvalita se výraznou měrou podílí na naplnění jednoho z cílů muzea, tedy maximálně sloužit veřejnosti. I toto oddělení prošlo po rezignaci ředitelky personálními změnami. Na pozici vedoucí muzea a prezentace nastoupila v květnu 2020 Tamara Hegerová. Vzhledem k rekonstrukci budovy, ale i vládním opatřením vydaným v souvislosti s epidemiologickou situací, stálo oddělení prezentace muzea před velkou příležitostí k obnovení a posílení dobrého jména u veřejnosti. Změna pojetí spočívá zejména v proměně statických, chronologických a nepříliš zajímavých prezentací na hravé, zábavné, interaktivní a v širších souvislostech prezentované. Což ve výsledku poskytuje PL příležitost změnit obraz v očích veřejnosti, nalákat návštěvníky do svých expozic a realizovat přerod v atraktivní a moderní organizaci, která reflektuje dynamiku 21. století. Záměrem je navázat na prestižní postavení instituce a být nejen nositelem, ale také garantem seriózní akademické diskuze v tématech historie a současnosti, akcentujícím dynamický rozvoj vědy a techniky. Současně si uvědomujeme potenciál NKP Lidice a Ležáky a chceme obě pietní území prezentovat jako atraktivní místa k návštěvě. V tomto kontextu klademe důraz na potenciál růžového sadu v Lidicích, který je nositelem mnoha prvenství a světových ocenění.

Uzavření muzea v souvislosti s nařízeními vlády (covid) a plánovanou rekonstrukcí s sebou nese riziko poklesu zájmu návštěvníků, je proto potřeba vypracovat a realizovat plán PR na toto období. Jelikož již nelze vycházet z principu, že máme co nabídnout a návštěvníci „přijdou“, stává se v této době naším hlavním cílem prezentace vyššího poslání Památníku Lidice, příběhů a činnosti PL zejména prostřednictvím sociálních sítí a webu, s maximálním využitím moderních technologií a 3D grafiky.

PIETNÍ VZPOMÍNKY NA OBĚTI DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY

PIETNÍ AKT V LIDICÍCH

Ačkoli nás v březnu v době nejintenzivnějších příprav zaskočil koronavirus a zvažovalo se, zda pietní akt po vzoru dalších vypálených obcí zcela nezrušit, nakonec se jej podařilo uskutečnit 10. června, na výročí lidické tragédie. Oproti zvyklostem probíhal program v komorním duchu a byl spojen s ranním pietním aktem na Kladně.

Nejprve se sešli přeživší lidické děti společně s hosty u kladenského gymnázia, v jehož tělocvičně od sebe byly v červnu 1942 nemilosrdně odděleny ženy a děti. Následně se pamětníci přemístili do Lidic k hromadnému hrobu zavražděných lidických mužů a položili zde společně se zástupci obce Lidice květinový dar. Oficiální části pietního aktu se dále zúčastnili nejvyšší ústavní činitelé: prezident republiky Miloš Zeman, předseda Senátu Parlamentu České republiky Miloš Vystrčil spolu s prvním místopředsedou Jiřím Růžičkou, Radek Vondráček, předseda Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a místopředsedové Filip, Pikal a Okamura, předseda vlády České republiky Andrej Babiš, ministr kultury Lubomír Zaorálek a hejtmanka Středočeského kraje Jaroslava Pokorná Jermanová.

Celé odpoledne bylo poté vyhrazeno individuálnímu kladení květinových darů. Mezi příchozími byli zástupci z řad poslanců, velvyslanectví, ministerstev, armády, občanských spolků i jednotliví občané.

Přestože byla z důvodu mimořádné situace zrušena mše svatá na základech kostela svatého Martina, která se v roce 2012 stala oficiální součástí pietního aktu, v odpoledních hodinách se do Lidic dostavil kardinál Dominik Duka a za asistence otce Mulamuhiče zde přednesl modlitbu za oběti tragédie.

PIETNÍ AKT V PRAZE-KOBYLISÍCH

16. června 1942 bylo popraveno dvacet šest občanů obce Lidice na popravišti v Praze-Kobylisích. Padlé oběti si každý rok v tento den připomínají přeživší z Lidic.

Přeživší lidické děti Marie Šupíková, Libuše Součková a Pavel Horešovský společně s rodinnými příslušníky a zaměstnanci Památníku Lidice uctili památku dodatečně zavražděných lidických občanů.

Delegace každoročně zahajuje svou pietní pouť v areálu Thomayerovy nemocnice v Praze-Krči, kde bylo po dobu války internováno osm lidických dětí.

Poté se zastavuje v pražské Dykově ulici, kam nacisté převezli těhotné ženy z Lidic a nechali je zde porodit, avšak děti jim ihned po porodu odebrali a většinu zavraždili. Samotné rodičky transportovali do koncentračního tábora.

Neméně smutná zastávka je u strašnického krematoria, kde jsou pochovány oběti zastřelené na kobyliském popravišti. Pietní akt je zakončen na kobyliské střelnici.

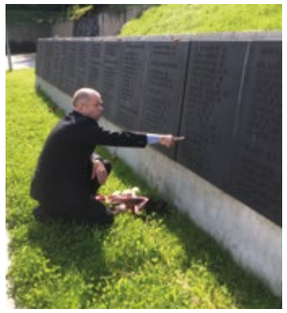
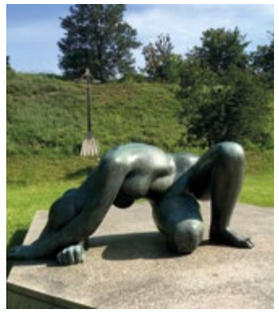

78. VÝROČÍ VYHLAZENÍ OSADY LEŽÁKY

Pietní akt k 78. výročí vyhlazení osady Ležáky se uskutečnil ve středu dne 24. června 2020. Toto datum nebylo vybráno náhodně. Účastníci symbolicky uctili památku ležáckých obětí ve středu 24. června, v den, kdy byly Ležáky před 78 lety naposledy osadou.

Program pietního aktu zahájil dětský pěvecký sbor ze Základní umělecké školy Slatiňany skladbou Vltava. Poté byl již tradičně ve spolupráci s Československou obcí legionářskou zapálen Oheň (bez) naděje. Plameny svíček rozsvítily Jarmila Doležalová – přeživší ležácké dítě, a Miluše Horská – místopředsedkyně Senátu PČR. Přítomné delegace se následně přesunuly ke květinovým darům a za asistence Posádkového velitelství Praha je položily ke Knize obětí. Individuálnímu kladení květinových darů bylo následně vyhrazeno celé odpoledne.

PIETNÍ AKT V LARISCHOVĚ VILE V PARDUBICÍCH

Do smutného příběhu výročí vypálení osady Ležáky patří i Larischova vila. Vlastníkem vily, která je symbolem československého odboje a připomínkou utrpení českých vlastenců, je Československá obec legionářská. V době německé okupace byla budova v majetku praporu německého policejního pluku z Kolína. V roce 1942, v období od 3. června do 9. července, zde bylo popraveno 194 českých vlastenců včetně 37 obyvatel Ležáků. Před popravou byly oběti vyslýchány v rozsáhlém podzemním sklepení Zámečku. V souvislosti s výročím byla věž Larischovy vily zrekonstruována a pro tento den zde byly pietně upraveny sklepní prostory. Za Památník Lidice se pietní akce zúčastnil ředitel Eduard Stehlík, který uctil oběti nacismu květinovým darem.

OSLAVY SLOVENSKÉHO NÁRODNÍHO POVSTÁNÍ V BANSKEJ BYSTRICI

28. a 30. srpna 2020 probíhaly na Slovensku oslavy 76. výročí vypuknutí Slovenského národního povstání. Zúčastnili se jich paní prezidentka Zuzana Čaputová, předseda vlády Igor Matovič, veřejná ochránkyně lidských práv Mária Patakyová a mnoho dalších představitelů státu, velvyslanců a veřejných osobností. Nechyběla ani delegace z Památníku Lidice a Památníku Ležáky. První den v rámci oslav vystoupila Státní opera Banská Bystrica a byly předány ceny Muzea SNP. Druhý den, ve státní svátek 29. srpna, proběhl pietní akt, během kterého jsme položili květinový dar k pomníku obětí a poděkovali všem, kteří riskovali své životy při snaze o svobodu Slovenska. V odpoledních hodinách jsme se vydali do osady Kaliště, která během SNP zaplatila nejvyšší cenu, a to svou existenci. Jednalo se o centrum partyzánských akcí, proto jej nacisté 18. března 1945 vypálili. 13 obyvatel včetně žen a dětí zavraždili.

DEN VÁLEČNÝCH VETERÁNŮ

11. listopadu jsme v Lidicích založili novou tradici. U obnoveného pomníku lidických občanů padlých v letech 1. světové války a na hrob mužů zavražděných 10. června 1942 jsme položili dušičkové věnce k uctění jejich památky. V letech 1914–1918 ztratily Lidice šestnáct svých občanů, kterým byl 13. května 1923 v centru obce odhalen důstojný pomník. Zdobila ho busta mistra Jana Husa a nápis na něm kolemjdoucím hlásal: „Těm, kteří zajistili vám štěstí svým životem za svobodu vlasti obětovaným.“ V době jeho vzniku nikdo nemohl tušit, že se následující válečný konflikt do dějin obce zapíše podstatně krvavějším písmem a vyžádá si životy 340 jejích obyvatel. Mezi nimi i mnoha lidických mužů, kteří prošli peklem 1. světové války, ať již v uniformách rakousko-uherské armády, anebo ve stejnokrojích čs. legií.

Připomínání si Dne válečných veteránů 11. listopadu má však v Lidicích ještě další symboliku. Nedaleko od místa původního pomníku padlým ve Velké válce stával až do června 1942 kostel zasvěcený sv. Martinovi, tedy světci, jehož jméno je spojeno právě s tímto datem.

PREZENTACE NA VELETRZÍCH CESTOVNÍHO RUCHU

VELETRH „GO A REGIONTOUR 2020“ V BRNĚ

Na cestovatelské veletrhy GO a Regiontour opět zamířila muzea a galerie, která spadají pod Ministerstvo kultury České republiky. Ve velké expozici v pavilonu P se jich představila rovná dvacítka a zástupci jednotlivých příspěvkových institucí MK ČR předestřeli cestovatelům svoji náplň, program, aktuální nabídku i novinky roku 2020.

VELETRH HOLIDAY WORLD | PAMÁTKY – MUZEA - ŘEMESLA 2020 V PRAZE

Ve dnech 13.–16. února 2020 se zástupci Památníku Lidice zúčastnili mezinárodního veletrhu cestovního ruchu „Holiday World 2020“, který probíhal v areálu Incheba Expo Praha. Stejně jako v případě veletrhu „GO a RegionTour 2020“ se Památník Lidice i zde prezentoval v rámci jednoho společného stánku pod hlavičkou zřizovatele, Ministerstva kultury.

PŘEHLED DOPROVODNÝCH AKCÍ

PŘEDPREMIÉRA FILMU „GENERÁL IN MEMORIAM“ V BRNÍČKU

Snímek, na kterém se podílel ředitel Památníku Lidice, Eduard Stehlík, vypráví osudy důstojníka československé armády. Karel Lukas prošel v letech 1. světové války československými legiemi v Rusku i ve Francii. Za první republiky se podílel na výstavbě pohraničního opevnění a po okupaci Československa v březnu 1939 se zapojil do odboje proti Němcům. V létě 1942 se v řadách britské armády zúčastnil bojů s Rommelovým Afrikakorpsem v severní Africe. Jako jediný československý důstojník se v září 1943 osobně zapojil do invaze Itálie u Salerna a v letech 1944–1947 zastával významnou funkci československého vojenského a leteckého atašé v USA a později i v Kanadě. Po komunistickém puči v únoru 1948 byl Karel Lukas jako důstojník „západního smýšlení“ propuštěn z armády. O rok později byl zatčen a příslušníky Státní bezpečnosti ztýrán tak, že následkům tohoto mučení 19. května 1949 v pankrácké věznici podlehl. Stal se tak jednou z vůbec prvních obětí komunistického režimu v Československu.

LIDICKÉ ZIMNÍ VEČERY

Lidické zimní večery jsou akcí, jejíž účastníci se již od roku 2005 setkávají s různými osobnostmi nejen z oblastí kultury, sportu, politiky či vědy. Jedná se o hodinu a půl trvající rozhovor s hostem. V roce 2020 se konaly 4 večery:

22. ledna 2020 Křeslo pro Zdenu Hadrbolcovou

30. ledna 2020 Křeslo pro Jakuba Koháka

6. února 2020 Křeslo pro Ilonu Svobodovou

27. února 2020 Křeslo pro Danu Morávkovou

další termíny byly zrušeny v důsledku koronavirových opatření.

DĚKOVNÝ KONCERT A SVĚTLA Z OKEN LIDICKÝCH DOMŮ

V předvečer pietní vzpomínky dne 9. června 2020 rozezněl nádvoří muzea Památníku Lidice Děkovný koncert, věnovaný všem obětem a přeživším lidické tragédie z června 1942. Pozvání do Lidic tentokrát přijalo pětičlenné hudební těleso Ústřední hudby Armády České republiky se sólistkou Lucií Silkenovou. Moderování večera se ujal Václav Žmolík. Česká hymna zazněla do údolí z hrdla Marty Hanfové, vnučky přeživšího lidického dítěte Václava Hanfa.

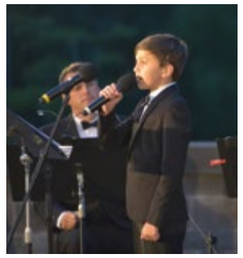

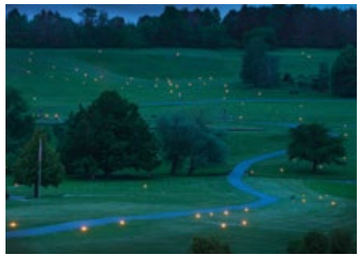
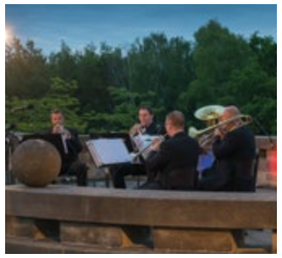

Poprvé byl koncert primárně určen pro přímý přenos na Facebook a YouTube kanál, a to z důvodu mimořádné situace kolem covidu-19. Tento formát se ukázal jako velmi vhodný, neboť koncert díky online přenosu vidělo na tisíc diváků. Součástí programu Děkovného koncertu pro Lidice bylo i čtení jmen zavražděných lidických dětí a „Světla z oken lidických domů“, neboli rozsvěcení svíček na místech původních lidických domů.

LIDICKÝ OKRUH

Po dohodě s obcí přistoupil Památník Lidice ke zrušení 7. ročníku Lidického okruhu, opět kvůli přetrvávajícím pandemickým opatřením. .

ZRUŠENO

POSLEDNÍ ROZLOUČENÍ S HELMUTEM WALZEM

23. července 2020 proběhlo na hřbitově Am Fließtal v Berlíně poslední rozloučení s panem Walzem, dlouholetým předsedou vzdělávací instituce Arbeitskreis für politische Bildung Berlin, která pomáhala mezi německými studenty šířit odkaz lidické tragédie. Organizoval zájezdy studentů do Lidic, jejichž součástí bylo nejen poznání historie a besedy s přeživšími pamětníky, ale i péče o pietní území a Růžový sad míru a přátelství.

Osobně se zasadil o založení záhonu růží (Rosenbeet) před radnicí v Reinickendorfu v Berlíně, kde byly lidickými pamětníky vysazeny růže z lidického růžového sadu. S Lidicemi ho pojilo také přátelství s přeživšími lidickými ženami a dětmi. Za obec Lidice kondolovala pozůstalým starostka Veronika Kellerová, kterou doprovázeli předseda Kruhu česko-německého porozumění pan Bohumil Řeřicha a zástupkyně ředitele Památníku Lidice Jana Chourová Plachá. Helmut Walz byl držitelem Zlatého pamětního odznaku Památníku Lidice a in memoriam mu bylo uděleno čestné občanství obce Lidice, které na smuteční hostině předala vdově Trudi starostka obce Lidice.

KOMENTOVANÉ PROHLÍDKY PRO VEŘEJNOST S ŘEDITELEM PAMÁTNÍKU LIDICE

V červenci a srpnu proběhly komentované prohlídky pro veřejnost s panem ředitelem Stehlíkem. Návštěvníci nejprve absolvovali hodinu a půl výkladu s procházkou po pietním území, poté prohlídku muzea zakončenou v Lidické galerii, kde byly promítány dobové fotografie s komentářem.

NÁVŠTĚVA 41. MECHANIZOVANÉHO PRAPORU „GENERÁLA JOSEFA MALÉHO“

Ve středu 17. června 2020 navštívili Památník Lidice příslušníci žateckého 41. mechanizovaného praporu „Generála Josefa Malého“, který je součástí 4. brigády rychlého nasazení Armády České republiky.

Návštěvu přivítal osobně ředitel Památníku Eduard Stehlík, který si pro vojáky žateckého útvaru připravil přednášku o historii Lidic a poté je provedl po pietním území, kde až do června 1942 stávaly staré Lidice.

VÝSTAVA TVÁŘE EVROPY / FACES OF EUROPE

Výstava přináší svědectví o ženách, které byly vězněny v koncentračním táboře Ravensbrück, a o jejich odolnosti. Představeno je zde 27 příběhů, které jsou doplněny 24 velkoformátovými portréty žen ze 13 evropských zemí.

Výstavu připravil Památník Ravensbrück a Mezinárodní výbor Ravensbrück s podporou zmocněnce pro kulturu a média Spolkové republiky Německo a Spolkové země Braniborsko. S ohledem na světovou pandemii muselo být její oficiální zahájení v Památníku Ravensbrück odloženo.

Česká verze výstavy Faces of Europe je s ohledem na situaci kolem covidu-19 pojata jako virtuální, klíčovým jádrem jsou historické portréty a příběhy vězněných žen, dále je výstava doplněna o artefakty, krátké filmy, audiozáznamy a lze ji navštívit virtuálně na webových stránkách muzea.

VÝSTAVA „ŠKOLA, DĚTI A VÁLKA”

Památník Lidice v rámci projektu Výchova a vzdělávání v protektorátu připravil výstavu pod názvem „Škola, děti a válka“. Tvoří ji celkem osm výstavních panelů, na nichž je představeno na osmdesát fotografií, dobových dokumentů i sbírkových předmětů pocházejících nejen z fondů Památníku Lidice, ale i soukromých sbírek.

Výstava se věnuje běžnému životu školáků v době nacistické okupace, tedy tomu, jakým způsobem se po březnu 1939 změnila školní výchova, které skutečnosti zmizely z učebnic a které se tam naopak objevily, a všímá si toho, jakým způsobem se totalitní režim i čeští kolaboranti snažili českou mládež ovlivňovat a manipulovat s ní v duchu nacistické ideologie. V této souvislosti jsou pochopitelně zmíněny i konkrétní lidé, kteří tyto aktivity organizovali, především pak smutně proslulý ministr školství a národní osvěty Emanuel Moravec. Výstava se dále věnuje i volnočasovým aktivitám dětí v době války, stejně jako skutečnostem, jež bývají často opomíjeny, tedy aktivní účasti školáků v protinacistickém odboji.

Vzhledem k tomu, že výstavu připravil Památník Lidice, je pochopitelné, že se její nemalá část věnuje i přímo obecné škole v Lidicích, jejím pedagogům a v neposlední řadě také tragickému konci lidických dětí, z nichž byla naprostá většina Němci zavražděna 2. července 1942 ve vyhlazovacím táboře v Chelmnu nad Nerem.

Výstava si klade za cíl seznámit návštěvníky jak s proměnami školství v době tzv. protektorátu Čechy a Morava, tak i s konkrétními a mnohdy tragickými příběhy dětských hrdinů.

3D MODEL PIETNÍHO ÚZEMÍ V LIDICÍCH

Rozšířená realita je nástroj, který je schopný zobrazit jakýkoliv historický, již neexistující objekt v současné době a v reálném místě. V našem případě bude vytvořena interaktivní 3D mapa celého areálu pietního území. Ta nabídne návštěvníkům možnost projít si fyzicky prostor Památníku a pomocí mobilního zařízení (svého či zapůjčeného v místě) si u každého objektu zobrazit jeho původní historickou podobu – 3D model obce tak, jak vypadala před vyhlazením v roce 1942. Ke každému objektu pak budou doplněny všechny dostupné podklady – historická fakta, fotografie, příběhy obyvatel, komentáře historika, filmové záběry atd. Aplikace bude zpracována ve vybraných jazykových mutacích. Po zadání veřejné soutěže a uzavření smlouvy o dílo vytvořila vítězná firma MOVISIO sedm 3D modelů ze starých Lidic: kostel sv. Martina, faru, školu, řeznictví paní Houbové, hostinec u Šenfeldrů, trafiku a Horákův statek.

V dalším roce navážeme dalšími modely a vytvořením aplikace, kterou bychom rádi finalizovali a představili veřejnosti k 80. výročí.

PROPAGACE ČINNOSTI PL NA SOCIÁLNÍCH SÍTÍCH

Muzejní kultura se dnes vyznačuje značnou proměnlivostí – kromě nových pojetí vzešlých z často velmi kritické reflexe historických přístupů k funkci muzea a tvorbě expozic se v ní uplatňují také vlivy celospolečenské – ať již jde o demokratizaci společnosti, pozornost věnovanou potřebám dětí a handicapovaných osob či nástup nových médií. S tím souvisí i dynamický rozvoj muzejní prezentace a edukace na sociálních sítích. V průběhu roku 2020 se podařilo výrazně zvýšit aktivitu Památníku Lidice na sociálních sítích, které jsou v současnosti jednou z nejefektivnějších forem komunikace s veřejností. Byla zvýšena četnost a pravidelnost aktuálních příspěvků reflektujících činnost PL. O efektivitě FB stránek Památníku Lidice svědčí i fakt, že stránce dalo své „To se mi líbí stránky“ 1 097 nových uživatelů. Stanovili jsme si Koncepci prezentace na sociálních sítích Památníku Lidice. Příspěvky, které vypráví konkrétní příběhy, zveřejňujeme každý všední den, respektive operativně přinášíme čtenářům mimořádné příspěvky, týkající se aktuálního dění v památníku nebo technických záležitostí. U příspěvků na FB co nejvíce pracujeme s fotografickým archivem, příběhy převádíme do čistého stylu a efektivně překládáme „akademický“ jazyk do obecného a popularizačního formátu. Na Instagramu se snažíme zaujmout prostřednictvím sezónních imageových fotografií. Instagramový profil Památníku Lidice byl zřízen na konci roku 2018. Do konce roku 2020 získal tento profil 882 sledujících a jejich počet stále narůstá.

Památník Lidice spravuje celkem pět aktivních webových stránek a jeden blog:
www.lidice-memorial.cz
www.lezaky-memorial.cz
www.mdvv.cz
www.lidice21.cz
www.lidice-sbory.cz
lidice.blog.idnes.cz

Loňský rok přinesl Památníku Lidice mnoho poprvé. Mezi jinými premiérami jsme si vyzkoušeli on-line vysílání Děkovného koncertu pro Lidice, který na kanálu YouTube a Facebooku zhlédlo v přímém přenosu bezmála tisíc diváků: *www.youtube.com/watch?v=DRAwjoKluLU*.

Celkový počet To se mi líbí stránky za rok 2020

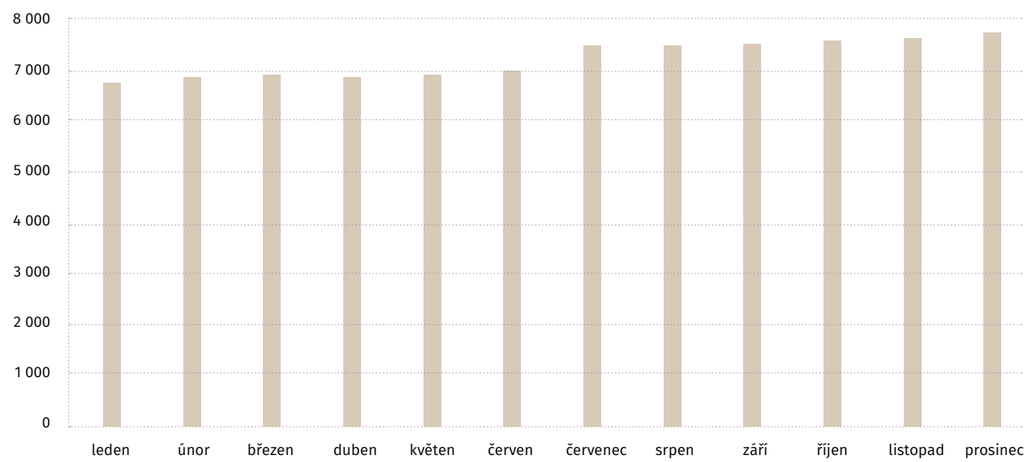

VZDĚLÁVÁNÍ A EDUKACE

Činnost vzdělávacího oddělení byla v roce 2020 zásadně ovlivněna proměnou vedení a personálního obsazení Památníku Lidice. S ohledem na skutečnost, že v době nástupu nových zaměstnanců vzdělávacího oddělení již v PL nebyl zaměstnán nikdo z původních zaměstnanců, nedošlo k demonstrativnímu předání vzdělávacích programů. Aktivity vzdělávacího oddělení velmi zasáhla opatření přijatá v souvislosti s epidemiologickou situací kolem covid-19. Tato opatření měla fatální dopad na realizaci vzdělávacích programů a dalších aktivit vzdělávacího oddělení v PL. Zároveň však byla výzvou k vytvoření nových vzdělávacích programů, rozšíření nabídky vzdělávacích aktivit a jejich forem.

VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY

Všechny vzdělávací programy PL byly v roce 2020 revidovány a zároveň byly vytvořeny nové vzdělávací programy. Epidemiologická opatření zavedená v souvislosti s covid-19 měla zásadní vliv na možnost pořádání prezenčních vzdělávacích programů. Řada objednaných programů byla zrušena a nové nebyly školami, které byly nuceny fungovat v distanční formě výuky, objednávány. V tabulce níže jsou uvedeny počty účastníků, kteří absolvovali jednotlivé vzdělávací programy, a počty účastníků, kteří měli vzdělávací program v PL objednaný, nicméně nebylo jej možné realizovat.

Vzdělávací program	leden	únor	březen	duben	květen	červen	září	říjen	listopad
Poprvé do galerie	49							15	
Lidice – kronika jedné vesnice		88	188		25	50			
Den, kdy se mi změnil život		23		156	140	29	135		20
Stavíme nové Lidice		27							
Galerie plná smyslů		33		17					
Příběh obce Lidice		40		200	122	120	135	68	23
Co mi sochy vyprávěly			58	57		50			
Program proběhl pro účastníků	**49**	**211**	**58**				**270**	**83**	**23**
Program neproběhl pro účastníků			**188**	**430**	**287**	**249**			**20**

(v červenci, srpnu a prosinci nebyly naplánovany žádné akce)

Po provedené revizi nabízí PL tyto prezenční vzdělávací programy:

- **Ze života umělce**
  Interaktivní program pro mateřské školy a první stupeň základních škol seznamuje děti s vystavenými díly, prostorem galerie a jeho pravidly. Umožňuje dětem nahlédnout do zákulisí uměleckých profesí a zakusit na vlastní kůži, jaké je to být malířem či sochařem. Děti si odnáší vlastnoručně vyrobenou upomínku na vzdělávací program a návštěvu galerie.

- **Fantom galerie**
  Interaktivní program pro mateřské školy a první stupeň základních škol založený na fiktivním příběhu o zakletém malíři proměňuje děti v detektivy a umělce zároveň. Jen s jejich pomocí je možné zakletého malíře osvobodit. Nadto se děti seznámí s vystavenými díly, prostorem galerie a jejími pravidly. Děti si odnáší pocit skutečných umělců, jejichž dílo je vystaveno v galerii, a vlastnoručně vyrobenou upomínku.

- **Příběh obce Lidice**
  Žáci druhého stupně základních škol a žáci středních škol se na základě zrevidovaných digitalizovaných materiálů historické sbírky naučí využívat dobové materiály k interpretaci historického období. Navazující skupinové aktivity pak umožňují žákům objevovat doplňující informace a zasadit si historické události do kontextu.

- **Lidice – kronika jedné vesnice**
  Revidovaný program pro žáky druhého stupně základních škol a pro žáky středních škol seznamuje s konkrétními osudy obyvatel obce Lidice od konce 1. světové války do jejího násilného vyhlazení. Žákům se tyto historické události propojí s dalšími dějinnými souvislostmi 2. světové války.

- **Den, kdy se mi změnil život**
  Žáci druhého stupně základních škol a žáci středních škol si během projektu prohloubí své dějinné vědomosti, vytvoří si hlubší vztah a postoj k tématu. Formou dramatické výchovy a vstupu do role se žáci seznámí například s osudem lidické dívky a židovského chlapce a hlouběji pochopí příčiny a důsledky druhé světové války, které měly vliv na život rozličných národností i sociálních pozic.

- **Stavíme nové Lidice**
  Revidovaný program pro žáky druhého stupně základních škol a pro žáky středních škol je situován do dobových prostor lidického domku č. 116. Poznávací i hravou formou seznamuje žáky s osudem Lidic. Při stavbě prototypů nových lidických domků si žáci přiblíží životní příběhy čtyř lidických obyvatel. Autentické prostředí domku přímo vybízí k pátrání po dobových předmětech.

- **Výchova a vzdělávání v protektorátu Čechy a Morava v odkazu J. A. Komenského**
  Prostřednictvím prezentace obsahující dobové fotografie, kvízy a hádanky jsou žáci druhého stupně základních škol a žáci středních škol aktivní formou obohaceni o znalosti z období protektorátu Čechy a Morava. Získávají povědomí o představitelích této doby. V rámci tematických celků si tak mohou lépe představit, jak vypadal běžný život v protektorátu, jaká omezení, zákazy, příkazy a hrozby přinášel nacistický totalitní režim obyvatelům včetně Židů. Poznají, jak se žilo školákům, jak vypadaly školní učebny a pomůcky, zjistí, jaké pomůcky nebo knihy byly zakázány a proč. Dozví se, jak dospělí, děti a mládež trávili volný čas a jak ho naopak již trávit nemohli. Několik dobových her, jakými byly například drápky, točení káči, cvrnkání kuliček, skládání vlaštovek nebo přebírání provázku, si mohou sami následně vyzkoušet v rámci skupinových aktivit. Velká část vzdělávacího programu je věnována osudům lidických a ležáckých dětí, které byly vybrány na převýchovu. Studijní materiál je dětem poskytovaný formou orální historie – doslovným přepisem výpovědí lidických a ležáckých dětí.

Vybrané vzdělávací programy byly přeloženy do anglického a německého jazyka a budou tak moci být nabízeny i zahraničním zájemcům.

PL také zareagoval na změny ve společnosti vyvolané opatřeními přijatými v souvislosti s covid-19 a některé ze vzdělávacích programů byly přepracovány do on-line podoby a jsou nově nabízeny ve formě webinářů. Školy mohou absolvovat webinář Příběh obce Lidice, webinář Protektorát Čechy a Morava a webinář Výchova a vzdělávání v době protektorátu. Nově byla také vytvořena e-learningová platforma, kde mohou zájemci z řad škol, žáků a studentů, ale i široká veřejnost, absolvovat interaktivní semináře. Témata jsou: Příběh obce Lidice, Protektorát Čechy a Morava, Výchova a vzdělávání v době protektorátu. Kombinace on-line vzdělávacích programů s webináři poskytuje zejména učitelům tematicky ucelený

výukový blok, zaměřený na tragédii Lidic a období protektorátu Čechy a Morava, pro doplnění a zpestření distanční výuky.

S ohledem na epidemiologickou situaci byly realizovány i externě lektorované vzdělávací programy na školách. V září 2020 bylo mimo prostory PL lektorováno 10 vzdělávacích programů.

Pro aktivní zapojení dětí při prohlídce pietního území je připravován dětský průvodce s doprovodnými aktivitami s názvem „Lidice – procházka starou vesnicí“, který bude v příštím roce 2021 k dostání na pokladnách PL. Ilustrovaný průvodce (nejen) pro děti umožní nahlédnout do života původní obce Lidice a seznámí návštěvníky s jejími obyvateli a jejich běžným životem.

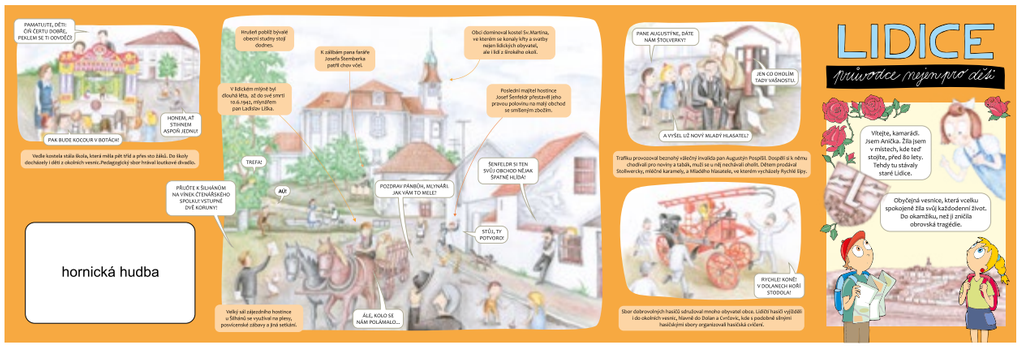

Nově je také připravována neformální facebooková stránka Prolidice, která bude od roku 2021 sloužit k prezentaci vzdělávacích, volnočasových, kulturních a společenských aktivit pro děti i dospělé, pořádaných Památníky v Lidicích a Ležákách.

SEMINÁŘE PRO PEDAGOGY

V roce 2020 proběhl v rámci vzdělávání pedagogů v Lidicích dvoudenní seminář akreditovaný MŠMT s názvem „Víte, na co máme knížky? Aneb čtenářská pregramotnost v praxi mateřské školy“. Semináře se zúčastnilo 24 pedagogů. Památník Lidice má platnou akreditaci vzdělávací instituce MŠMT do 17. července 2024. Další plánované akreditované semináře nebylo možno kvůli epidemiologickým opatřením realizovat.

MEZINÁRODNÍ VĚDOMOSTNÍ SOUTĚŽ PRO MLÁDEŽ „LIDICE PRO 21. STOLETÍ“

V roce 2020 se konal již 15. ročník mezinárodní vědomostní soutěže pro mládež Lidice pro 21. století. Soutěž „Lidice pro 21. století“ je vědomostní a literární soutěž pro děti a mládež z celého světa. Cílem soutěže je přispět k uchování památky občanů středočeské obce Lidice, zavražděných německými nacisty v roce 1942, a k prohlubování znalostí nejmladší generace o historických událostech vztahujících se ke 2. světové válce a k totalitním režimům ve světě ve 20. století. Soutěž je vyhlašována ve spolupráci s Ústavem pro studium totalitních režimů a Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy. Záštitu nad 15. ročníkem soutěže převzali ministr obrany Mgr. Lubomír Metnar, ministr kultury PhDr. Lubomír Zaorálek a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

15. ročníku soutěže se zúčastnilo celkem 1888 soutěžících z České republiky, Slovenska, Polska, Německa a Rakouska. Celkový počet zaregistrovaných škol byl 146. Z České republiky se zúčastnilo 110 škol, ze Slovenska 21 škol, z Polska 11 škol, z Německa 3 školy a z Rakouska 1 škola.

Slavnostní vyhlášení soutěže a předání cen vítězům a finalistům mělo proběhnout v červnu 2020 v Městském divadle Slaný. Připravený bohatý program bylo nutno kvůli epidemiologickým opatřením přesunout na říjen 2020. Bohužel ani v říjnu 2020 nebylo možno akci v plánovaném rozsahu kvůli opatřením přijatým v souvislosti s covid-19 realizovat. Proto byla připravena třetí varianta slavnostního předání cen vítězům, a to v on-line podobě z Památníku Lidice v režii Jakuba Taberyho, nicméně opatření přijatá v dané době byla natolik přísná, že nebylo možno realizovat ani tuto on-line verzi akce. Ocenění a věcné ceny od sponzorů byly vítězům soutěže a školám rozeslány zásilkovými službami nebo předány individuálně.

Skleněné ceny pro vítěze soutěže byly vyrobeny ve sklárně Pačinek Glass v Kunraticích u Cvikova.

Další krásné ceny byly soutěžícím věnovány Nadací Unipetrol, Národním muzeem, nakladatelstvím Epocha, vydavatelstvím Tympanum, divadelním spolkem Kašpar a hračkářstvím Pompo.

Z porotou soutěže nejlépe ohodnocených literárních prací soutěžících žáků byl vydán sborník literárních prací.

V roce 2020 probíhaly přípravy následujícího 16. ročníku soutěže Lidice pro 21. století. Největší změnou v soutěži bylo vytvoření nové grafické podoby soutěže, nové webové stránky a soutěžního prostředí. Viz *www.lidice21.cz*.

DEN POEZIE

Na den 21. 11. 2020 byl v Lidické galerii ve spolupráci s Masarykovou jubilejní Základní školou Hřebeč připravován Den poezie. Během akce měl proběhnout křest knihy, kterou napsaly samy děti, ředitelem PL. V daném termínu byla bohužel Lidická galerie s ohledem na epidemiologickou situaci uzavřena, tudíž akce musela proběhnout mimo její prostory bez setkání dětí, rodičů, veřejnosti a doprovodného programu. Kniha s podpisem ředitele PL byla autorům předávána individuálně dne 20. 11. 2020.

ÚČAST VZDĚLÁVACÍHO ODDĚLENÍ PL NA KONFERENCÍCH A SEMINÁŘÍCH

Ve dnech 6.–7. 10. 2020 se zaměstnanci vzdělávacího oddělení PL zapojili do 1. setkání pracovní skupiny na téma „Mládež utváří budoucnost. Demokracie, participace, diverzita“, které pořádalo Koordinační centrum česko-německých výměn mládeže Tandem.

Konference Komory edukačních pracovníků rady galerií ČR s názvem „Ve službách umění / bilance 17 let činnosti Komory edukačních pracovníků Rady galerií ČR“, která se měla konat dne 19. 10. 2020 a jíž se měli zaměstnanci vzdělávacího oddělení PL účastnit, byla přesunuta na rok 2021.

ÚČAST VZDĚLÁVACÍHO ODDĚLENÍ PL NA PROJEKTECH

PL pokračoval v zapojení do projektu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ve spolupráci s Ministerstvem kultury – „Vzdělávací programy paměťových institucí do škol“. Cílem projektu je ověřit vliv zážitkové pedagogiky na zvýšení kvality výuky společenskovědních předmětů na základních školách. V průběhu školního roku se díky pokusnému ověřování mohli žáci I. a II. stupně vybraných základních škol zúčastnit vzdělávacích programů rozšířené nabídky vybraných paměťových institucí Ministerstva kultury.

ZRUŠENÉ AKCE

ZRUŠENO

Níže uvedené akce byly připravovány, avšak nebylo možné je s ohledem na zavedená epidemiologická opatření realizovat:

Noc s Andersenem – 17. května

Ležácké veršování – 5. listopadu

Šachová simultánka – 4. října

Dětský divadelní kroužek PidiLidi

Víkendové dílny a workshopy

SBÍRKOVÉ ODDĚLENÍ

Vzhledem k personálním změnám ve vedení Památníku Lidice došlo i k obměně na pozici kurátora Lidické sbírky. V říjnu 2020 nastoupila do sbírkového oddělení nová kurátorka, MgA. Petra Samberg Vargová. Protože z nařízení vlády České republiky byly Lidická galerie i Domek č.p. 116 po většinu roku 2020 pro veřejnost uzavřeny, soustředila se činnost nové kurátorky na práci v depozitáři, akvizice, obměnu stálé expozice a Domku.

AKVIZIČNÍ ČINNOST

Sbírka výtvarného umění v uplynulém roce získala dary tří českých umělců, které odsouhlasil k akvizici poradní sbor Lidické galerie. Jedná se o umělce Martina Zet, který daroval pět děl. Dále jde o sochaře Miloše Zet, jehož dílo daroval jeho syn Martin Zet. Další umělkyně, Jitka Petřeková, darovala souborné dílo čítající šestnáct kusů autorských šperků. Všechna díla jsou vysoké umělecké kvality, která odpovídá standardům Lidické sbírky.

Kurátorka započala evidenci děl v systému Demus. V současné době jsou evidovány práce Martina Zet Bezstarostní chodci (M541) a S Čechy už jsem skončil (Lin 540), dále práce Země, Miloš Zet (LP541). Další evidence prací pana Zet probíhá. Druhou akvizici, práce paní Jitky Petřekové Odkaz holokaustu, se nepodařilo zcela dohledat. Po kontaktu s autorkou vyšlo najevo, že akviziční proces nebyl v minulosti dokončen a bylo domluveno předání celé kolekce počátkem roku 2021.

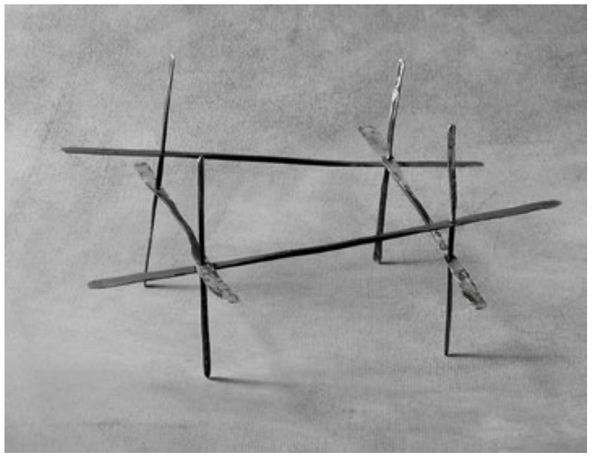

Jitka Petřeková: náramek ze souboru šperků Odkaz holokaustu. Akvizice Sbírky výtvarného umění, 2020.

NEPŘIJATÉ DARY

V akvizici nebylo přijato dalších pět nabízených děl různých autorů a institucí, které svou kvalitou nebo zaměřením neodpovídaly požadavkům na přijetí do Lidické sbírky. Při inventarizaci depozitáře shledala kurátorka, že stále uchováváme některé nepřijaté dary. Tyto práce byly neprodleně vráceny jejich autorům, resp. dědicům.

OBMĚNA STÁLÉ EXPOZICE

Uzavření Lidické galerie z důvodu vládního nařízení poskytlo prostor pro dlouho chystanou obměnu stálé expozice Remember Lidice. Nová kurátorka připravila koncept obměny expozice, ve kterém se zaměřila na kompletní obměnu bočního výstavního sálu s novým tematickým zaměřením, doplnění a částečnou obměnu expozice v hlavním výstavním prostoru.

V bočním výstavním sále započala v prosinci 2020 instalace prací s novým společným tématem, kterým je žena. Žena je námětem mnoha exponátů Lidické sbírky. Po masakru v roce 1942 nezůstali v Lidicích žádní muži a vesnice byla na dlouhou dobu výrazně feminizovaná. Proto se pro mnoho umělců fenomén ženy stal symbolem poválečných Lidic. Téma ženy se objevuje jak v první vlně darovaných prací, tak i v darech pozdějších. Mezi dary jsou díla významných českých autorů, ale i díla veřejnosti téměř neznámá, která pobývala delší dobu v depozitáři. Kurátorským cílem je představit tato díla v souborném celku, jehož centrální prací je dobře známá malba Pravoslava Kotíka, Matka, spolu s pracemi umělců z Evropy, Latinské Ameriky, Severní Afriky i Asie. Vybraná díla zobrazují ženu v různých životních etapách i rolích, jako holčičku, dívku, matku, stařenu, přítelkyni, tanečnici, ale i jako symbol nových mírových Lidic.

Do hlavní části expozice je připraven k instalaci originál obrazu Onkel Rudi (Strýc Rudi), autor Gerhard Richter, který byl dlouhodobě zapůjčen v zámoří. Dále budou do expozice zařazeny práce významných českých umělců, které delší dobu nebyly vystaveny. Jedná se o práce sester Válových, Karla Malicha, Kurta Gebauera a další. Vystaveny budou také fotografické práce světových autorů. Stávající instalační koncept zůstane zachován.

Pravoslav Kotík: Matka, 1926

INVENTARIZACE SBÍRKOVÝCH FONDŮ

Na přelomu listopadu a prosince 2020 proběhla inventarizace celé historické sbírky a části archivu PL, kterou se vzhledem k vládním omezením nepodařilo dokončit. Ve stejném období započala kurátorka inventarizaci sbírkového fondu, která bude pokračovat dle možností v následujícím roce.

RESTAUROVÁNÍ DĚL

V prosinci byla navrácena dvě zrestaurovaná díla – LO16, Florian Breuer, Lidice a LO67, H. van Leuwen, Květy pro Lidice. Oba obrazy restaurovala akad. mal. Theodora Popova za celkovou cenu 50 000 Kč. Obraz Květy pro Lidice je na doporučení restaurátorky chráněn při uložení tyvekovou textilií.

Po návratu ze zápůjčky v zámoří byl proveden restaurátorský dohled díla LO314, Gerhard Richter, Strýc Rudi. Dílo bylo shledáno v dobrém stavu, schopné vystavení ve stálé expozici. Celková kontrola díla stála 1 000 Kč.

V roce 2021 plánuje sbírkové oddělení ve spolupráci s restaurátorkou pokračovat v obnově dalších děl z Lidické sbírky.

H. van Leuwen: Květy pro Lidice, 1967

Gerhard Richter: Strýc Rudi, 1965

RESTAUROVÁNÍ HISTORICKÉ SBÍRKY

V prosinci byly dle doporučení restaurátorky do depozitu památníku vhodně uloženy dva zrestaurované artefakty z historické sbírky.

Dámský kabát z koncentračního tábora s označením T 11 875 z hrubé tkaniny se zapínáním na pět knoflíků. Límec s hranatým zakončením je nestejně dlouhý. Na celkovém zhotovení je vidět rychlé zpracování, švy nejsou zcela pravidelné. Číslo je přišité ručně krokvičkovým stehem.

Pánské pracovní kalhoty modré barvy, v minulosti silně používané. Zapínání na tři knoflíky a v pase na šňůrku. Kalhoty jsou pokryty nečistotami ve struktuře materiálu a skvrnami neznámého původu. Tyto nečistoty vznikly při běžném používání oděvu a jsou proto důležitým dokladem historie předmětu. Šňůra v pase je napuštěna olejnatou látkou, která částečně zapustila do kalhot. Jeden knoflík zapínání chybí. Šití na zadní straně kalhot ve spoji dvou pásků je poškozeno. Na kalhotách je na zadním díle jedna velká strojově šitá záplata. Horní okraj záplaty byl nedbale sešit a ve švu je chycen přeložený okraj textilie. Na předním díle jsou celkem čtyři záplaty, dvě jsou šité ručně. Textilie použitá na kalhotách je bavlněná, vazba je plátnová. Oba sbírkové předměty byly nejdříve vydezinfikované, vyčištěné a následně restaurované s maximální snahou o zachování autentického stavu.

DOMEK ČP. 116

V prosinci 2020 byly do domku umístěny nové sbírkové předměty, které byly Památníku Lidice darovány ze soukromých zdrojů. Jedná se o skleněný jídelní servis. Umístěn byl v obývacím pokoji jako součást prostřeného jídelního stolu, na konferenčním stolku je umístěna skleněná nálevka na vodu a sklenice. Další část daru byla zařazena do vitríny v obývacím pokoji.

Kurátorka dále obměnila obrazy v ložnici manželů. Portrét děvčátka bude nově součástí stálé expozice, na jeho místo byla umístěna podobizna chlapce z depozitáře.

Florian Breuer: Lidice, 1967

MEZINÁRODNÍ DĚTSKÁ VÝTVARNÁ VÝSTAVA

48. MEZINÁRODNÍ DĚTSKÁ VÝTVARNÁ VÝSTAVA LIDICE 2020

Od 1. 6. 2020 do 12. 4. 2021

Statistika ročníku – téma: KRAJINA

Počet zaslaných příspěvků celkem: 22 216

Počet zúčastněných / oceněných zemí: 78 / 76

Počet zúčastněných organizací: 1 617

Celkem bylo uděleno 1 403 ocenění (214 medailí a 1 189 čestných uznání)

Z došlého počtu 22 216 exponátů ze 78 zemí udělila porota 1 403 ocenění včetně 214 medailí pro 76 zemí.

Mezinárodní dětská výtvarná výstava Lidice má za sebou takřka neuvěřitelné půlstoletí své existence. Vznikla v roce 1967 k uctění památky dětských obětí české vesnice Lidice, jež byly v roce 1942 povražděny nacisty. Ti, kteří ji před mnoha lety zakládali, jistě nepočítali s tím, že se z původně národní přehlídky dětských výtvarných prací stane největší mezinárodní dětskou výstavou na světě, které se každý rok budou účastnit desetitisíce dětí. Ani letošní ročník nebyl výjimkou. Do Lidic bylo zasláno 22 216 výtvarných prací ze 78 zemí. Jde vskutku o jen těžko uvěřitelné číslo. Pokud tedy u zrodu této významné akce kdysi stálo přání uctít památku dětských obětí z Lidic a přispět k tomu, aby se na ně nezapomnělo, pak jistě plní přání svých zakladatelů bezezbytku.

Valné shromáždění OSN vyhlásilo rok 2020 Mezinárodním rokem zdraví rostlin, a to také ovlivnilo volbu tématu 48. ročníku Mezinárodní dětské výtvarné výstavy Lidice. Tím tématem se stala KRAJINA. Rostliny totiž ke krajině neodmyslitelně patří, podobně jako krajina patří od pradávna k člověku. Právě u nás v Lidicích je však vidět, jak rozdílně může člověk ke krajině přistoupit, když zemi lidmi po staletí s láskou a úctou obhospodařovanou promění rozhodnutím mocných v pustou pláň. Přejme si proto, aby k sobě krajina a člověk vždy patřili jen v dobrém a aby se hrůzy, podobné těm, které se v červnu 1942 odehrály v Lidicích, již nikdy neopakovaly. Tomu jistě napomáhá i lepší vzájemné poznávání dětí z různých zemí a světadílů, ke kterému bezpochyby přispívá právě i Mezinárodní dětská výtvarná výstava Lidice.

Porota 48. ročníku MDVV Lidice 2020 ve složení 16 odborných porotců zasedala v Lidické galerii ve 2 kolech v termínu 12. 3. – 14. 3. 2020. Hodnocení 48. ročníku MDVV proběhlo v nelehké situaci globální pandemie covid-19, za nouzového stavu vyhlášeného vládou ČR. Oproti předcházejícím letům byla porota složena jen z českých umělců a pedagogů výtvarných oborů. Zahraničním porotcům covid-19 znemožnil příjezd do ČR.

VERNISÁŽ

Vernisáž 48. ročníku Mezinárodní dětské výtvarné výstavy Lidice 2020 se konala v Lidické galerii 1. června 2020, na Mezinárodní den dětí.

Výstava s tématem Krajina představila 1359 exponátů od dětí ze 76 zemí světa. V expozici byly k vidění nejen barevné horizonty lesů a luk, ale i krajiny městské, skleník plný rostlin a mnoho malých i velkých tvorů, kteří v krajině žijí. Pro děti byly připraveny obálky s úkoly, ze kterých se o krajině a rostlinách mohly dozvědět něco nového.

Studentky Základní umělecké školy Řevnice natočily video z výstavy pro ty, kteří se do Lidic nemohou přijet podívat osobně.

PŘEDÁVÁNÍ OCENĚNÍ

Ve čtvrtek 24. září se na zahradě Lidické galerie uskutečnilo slavnostní vyhlášení a předání nejvyšších ocenění výstavy, medailí „Lidická růže“ a Ceny poroty.

Slavnostní ceremoniál zahájil v 11 hodin fanfárou tradičně žesťový soubor ze ZUŠ Marie Podvalové v Praze 9.

I přes složitou situaci z důvodu pandemie covid-19 a omezení počtu účastníků na hromadných akcích se letos ceremoniálu zúčastnila řada významných hostů. Dětem ocenění předávali: Eduard Stehlík – ředitel Památníku Lidice, Veronika Kellerová – starostka obce Lidice, Vlastislav Ouroda – náměstek pro řízení sekce kulturního dědictví a příspěvkových organizací, Ministerstvo kultury ČR, Dita Limová – vedoucí oddělení vztahů s UNESCO, Ministerstvo kultury ČR, Hana Pištorová – specialistka pro oblast společenských věd, Česká centra, Pavla Havrlíková – tajemnice náměstka ministra, Ministerstvo zahraničních věcí ČR, Martin Vágner – ředitel Ústavu experimentální botaniky AV ČR, Kateřina Černý Pixová, proděkanka Fakulty životního prostředí ČZU, Markéta Andreides, Ústav technologie vody a prostředí, VŠCHT, Petra Kalendová a Hana Doušová z Univerzity Pardubice, Fakulty chemicko-technologické a předseda poroty výstavy Josef Zedník.

Z videa účastníky ceremoniálu pozdravil i ministr kultury Lubomír Zaorálek, který oceněným dětem poděkoval za dobrou práci a vyzval je k pokračování v dlouholeté tradici Mezinárodní dětské výtvarné výstavy Lidice. Za lidické děti nás letos poctil návštěvou pan Pavel Horešovský.

Oceněné děti obdržely medaili, diplom, reprodukce svých oceněných prací a dárky – knížky, výtvarné potřeby, volné vstupenky na hrady a zámky a další ceny v batůžcích s motivem výstavy.

Druhá část ceremoniálu byla věnována Cenám poroty – nejvyšším oceněním udělovaným české a zahraniční škole. Cenu poroty pro Českou republiku ve 48. ročníku získala Základní umělecká škola Krnov. Skleněnou paletu z rukou předsedy poroty pana Josefa Zedníka a další ceny převzaly děti s paní učitelkou Ivanou Steiningerovou. Skleněná paleta je dílem uměleckého skláře Jiřího Pačinka.

Slavnostně vyhlášena byla i Cena poroty pro zahraniční školu. Jejím držitelem se letos stala Základní umělecká škola Imra Weinera Kráľa z Považské Bystrice. Vzhledem k omezením v důsledku covid-19 bohužel slovenští laureáti nemohli převzít ocenění v Lidicích osobně.

Na závěr předávání zahrálo flétnové trio Collegium Flautinium ze ZUŠ Marie Podvalové z Prahy 9.

Na zahradě Lidické galerie byl pro děti připraven doprovodný program, inspirovaný tématem výstavy – Krajina. Krásnou podívanou s dravci si pro děti připravili sokolníci ze Svazu českých sokolníků a spolku Penthea. Zajímavý program připravili i další partneři 48. ročníku MDVV – Ústav experimentální botaniky AV ČR, Ústav technologie vody a prostředí VŠCHT, středisko volného času Labyrint Kladno. Účastníci slavnostního ceremoniálu si také mohli zasadit do květináčů sazeničky lidických růží, připravené ve spolupráci s firmou Roza Mšec, a odnést si je na vlastní zahrádku nebo balkon. Mnozí návštěvníci využili den k prohlídce pietního území Lidic či k návštěvě nejnovější součásti Památníku Lidice – expozici Rodinný dům č. p. 116, „lidický domek“, který sousedí se zahradou Lidické galerie.

Výstavu, která byla letos pro návštěvníky otevřena na Mezinárodní den dětí 1. června 2020, si návštěvníci mohli individuálně prohlédnout během celého dne.

Termín výstavy byl prodloužen do 12. dubna 2021, avšak v souvislosti s epidemiologickými opatřeními byla expozice od poloviny října pro návštěvníky uzavřena.

Výběr prací byl prezentován alespoň prostřednictvím sociálních sítí v rámci projektu „Pondělky v krajině“.

PŘEDÁVÁNÍ CEN 48. ROČNÍKU MDVV V ZAHRANIČÍ

Díky spolupráci s MZV ČR a záštitě ministra zahraničí jsou oceněným dětem z celého světa předávány medaile a diplomy na ZÚ ČR v zahraničí.

I přes nepříznivou situaci ohledně covid-19 v celém světě předala řada velvyslanců a velvyslankyň oceněným dětem medaile osobně.

VÝSTAVY VÝBĚRU PRACÍ MDVV LIDICE

Senát Parlamentu České republiky, Praha

V lednu 2020 byla v prostorách Senátu, v chodbě místopředsedů, k vidění Mezinárodní dětská výtvarná výstava Lidice na téma Chemie.

Základní umělecká škola, Moskevská 13, Most

V ZUŠ MOST – Základní umělecká škola, Moskevská 13 v Mostě byla 29. ledna 2020 zahájena přehlídka výběru ze 47. ročníku Mezinárodní dětské výtvarné výstavy Lidice, téma Chemie. Bývá již tradicí, že ZUŠ Most, Moskevská hostí předchozí ročník MDVV Lidice. Výstavu mohli návštěvníci navštívit po dobu dvou měsíců.

Autoklub ČR, Praha 1, Opletalova ul.

Výstavu na téma Cestování zahájil 30. ledna 2020 v Autoklubu ČR ministr zahraničních věcí Tomáš Petříček společně s kurátorkou MDVV Stanislavou Doleželovou, radní Prahy 1 Evou Špačkovou a prezidentem Autoklubu ČR Janem Šťovíčkem. Výstava byla k vidění do konce února.

Synagoga Kdyně

Od 1. června do září 2020 byla k vidění MDVV Lidice na téma Voda v synagoze v západočeské Kdyni. Jednalo se o výběr ze 46. ročníku MDVV Lidice.

Knihovna Lidice

Od listopadu jsou prostory obecní knihovny v Lidicích vyzdobeny výběrem dětských děl – průřez ročníky.

Ústav makromolekulární chemie AV, Galerie Makráč, Praha 6 – Petřiny

V říjnu a listopadu byla k vidění díla ze 48. ročníku MDVV Lidice na téma Chemie v Ústavu makromolekulární chemie AV. Výstava byla ke zhlédnutí i online. Na konci listopadu se stala součástí festivalu Noc vědců.

Centrum správních agend, Kladno

Od prosince 2020 zdobí prostory výběr z dětských prací MDVV Lidice.

Estonsko

Velvyslanectví ČR v Tallinnu prezentovalo výběr z děl MDVV v různých výstavních sálech v Estonsku.

Připravena byla řada dalších výstav, které se nemohly uskutečnit z důvodů pandemie covid-19.

Např. České centrum Athény má k dispozici výstavu MDVV Lidice – téma Chemie, které bude prezentovat na Festivalu vědy v Athénách, jakmile to epidemiologická situace dovolí.

Odložena byla rovněž výstava Chemie v Národní technické knihovně v Praze, výstava Voda v budově Povodí Vltavy v Plzni a řada dalších v ČR i v zahraničí.

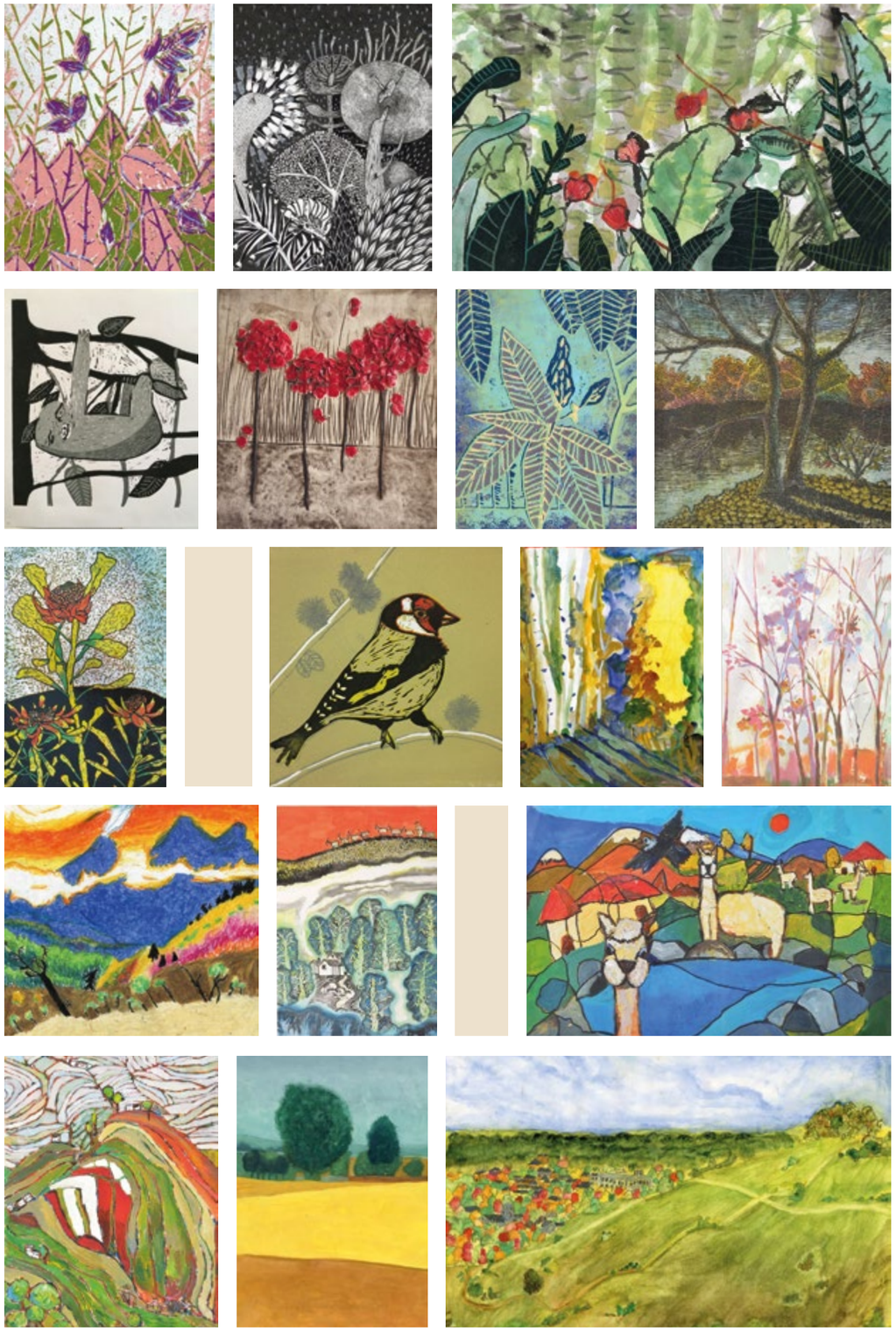

PAMÁTNÍK LEŽÁKY

Národní kulturní památka Ležáky se nachází na úpatí Železných hor zhruba 10 km od Hlinska. Tato bývalá kamenická osada sloužila za druhé světové války jako úkryt parašutistů skupiny Silver A s radiostanicí Libuše vyslaných z Londýna. Pietně upravené místo slouží jako památník odboje proti nacismu, na kterém do 24. června 1942 žilo v devíti staveních 54 obyvatel. Ačkoliv toto místo upadalo v posledních desetiletích poněkud v zapomnění, jsme i díky Ministerstvu kultury ČR, které jej prostřednictvím Památníku Lidice v roce 2008 převzalo do péče, svědky značné renesance zájmu o osud Ležáků a jejich obyvatel ze strany tuzemských návštěvníků.

SILVER A V PAMĚTI TŘÍ GENERACÍ

V pořadí dvanácté setkání se uskutečnilo dne 9. ledna 2020 v Pardubicích, Sezemicích.

Památník Lidice pod záštitou Ministerstva kultury a ve spolupráci s Pardubickým krajem, městem Pardubice, městem Sezemice, Českým svazem bojovníků za svobodu, Československou obcí legionářskou a Ing. Janou Bobošíkovou pořádá od roku 2008 setkání pamětníků a připomenutí výsadkové operace Silver A a s ní spojených odbojových akcí na Pardubicku a tragického osudu osady Ležáky.

Účastníci setkání položili květinové dary k pomníku obětí u Zámečku v Pardubičkách a byli přítomni slavnostnímu vzpomínkovému odpoledni v restauraci Sezemický dům, Sezemice. Na pietním aktu promluvili k přítomným ministr kultury ČR Lubomír Zaorálek, za Senát PČR senátor Jan Tecl a za Magistrát města Pardubice 1. náměstek primátora Petr Kvaš. Následně proběhlo uctění památky Alfréda Bartoše u pomníku v Sezemicích. Poté se účastníci přemístili do sálu v Sezemickém domě, kde vyslechli přednášku docenta PhDr. Vojtěcha Blodiga, CSc. na téma Váleční zločinci, poté následoval příspěvek historika PhDr. Vojtěcha Kyncla, Ph.D. Program dne doplnilo vystoupení Ústřední hudby Armády ČR a prohlídka výstavy „Vykonavatelé zločinů“.

LEŽÁCKÉ PODVEČERY

24. ledna 2020 byl zahájen 12. ročník oblíbených Ležáckých podvečerů.

Do „Křesla pro hosta“ usedla herečka a moderátorka Jitka Smutná.

21. února 2020 proběhl druhý Ležácký podvečer, v roce 2020 bohužel poslední. Do křesla pro hosta usedl vynikající český herec, dramatik, režisér, pedagog a spisovatel Arnošt Goldflam.

UZAVŘENÍ PAMÁTNÍKU LEŽÁKY

Od 13. března 2020 bylo muzeum v Památníku Ležáky uzavřené až do odvolání.

V návaznosti na usnesení vlády České republiky ze dne 12. března 2020, kterým byl vyhlášen nouzový stav pro území České republiky od 14.00 hodin dne 12. března 2020 na dobu 30 dnů. Pro veřejnost byla uzavřena muzea, galerie a památníky od 13. 3. 2020 do odvolání. Až do odvolání byly zrušeny také všechny edukační, kulturní a sportovní akce.

Zahájení hlavní návštěvnické sezóny v Památníku Ležáky bylo plánováno na 27. března 2020. Veškeré přípravy byly vládním nařízením zrušeny. Pracovnice Památníku Ležáky v období od března do konce května, kdy bylo muzeum pro veřejnost uzavřené, prováděly kompletní úklid pietního území včetně vyčištění lomů. Zároveň byly uklizeny všechny budovy (muzeum, restaurace). Pracovnice dále zajistily obnovu parkovacích čar, odpadkových košů, nátěry lavic a výrobků, které jsou nainstalovány na pietním území. Společně se zaměstnanci obecního úřadu Miřetice byly provedeny prořezy stromů. Před znovuotevřením muzea a restaurace byly k analýze odebrány vzorky pitné vody. Dále proběhla pravidelná revize EPS a kamerového systému.

MEMORIÁL JOSEFA ŠTULÍKA

ZRUŠENO

Na základě rozhodnutí ministra kultury, přijatého v souvislosti s bezpečnostními opatřeními Vlády České republiky za účelem zabránění šíření koronaviru se ruší všechny kulturní, sportovní a vzdělávací akce pořádané Památníkem Lidice.

7. ročník v přespolním běhu pro mládež „Memoriál Josefa Šťulíka“ se dne 16. 4. 2020 z tohoto důvodu neuskutečnil. Veškeré přípravy na zdárné zahájení akce byly přesunuty na 16. října 2020.

PŘEDPREMIÉRA DOKUMENTÁRNÍHO FILMU MÍSTA TICHA

26. května 2020 proběhla v muzeu Památníku Ležáky za dodržení hygienických pravidel slavnostní předpremiéra filmového dokumentu České televize, Televizního studia Ostrava, „Místa ticha“, za účasti již jediného přeživšího ležáckého dítěte, paní Jarmily Doležalové st.

Společně s tvůrci a protagonisty tohoto dokumentu diváci nahlédli do míst, která byla za druhé světové války vypálena nacisty.

Dokument pojednává o cestě Jarmily Doležalové starší, která navštívila tato paměťová místa se svými vnučkami a seznámila je s osudy nejen Ležáků, ale i Prlova, Leskovce, Vařákových pasek...

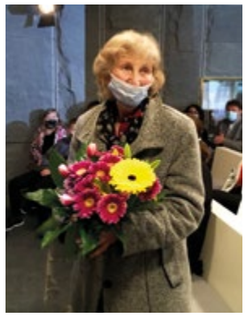

LEŽÁKY – POSELSTVÍ UKRYTÉ V KVĚTECH

ZRUŠENO

Vyhlášení výsledků 6. ročníků „Ležáky – poselství ukryté v květech“ se dne 29. května 2020 neuskutečnilo.

Památník Lidice a Památník Ležáky v měsíci květnu, kdy vzdáváme poctu matkám a mateřství, vyhlašují pro děti z MŠ, žáky ZŠ a víceletých gymnázií dětskou soutěž v aranžování květin pod názvem „Ležáky – poselství ukryté v květech“. Den matek je rozšířen a oslavován po celém světě a v roce 1923 se díky Alici Masarykové dostal do povědomí i v ČR.

V letošním roce jsme chtěli vzpomenout na Antonína a Miladu Burdychovy z Končin u Horního Kostelce, kteří neváhali poskytnout úkryt radistovi Jiřímu Potůčkovi, přestože to znamenalo riskovat nejen jeho život, ale mít v rukou osud celé rodiny. Za svoji statečnost zaplatili cenu nejvyšší. Antonín a Milada Burdychovi byli oddáni dne 27. 10. 1928 ve Rtyni v Podkrkonoší. Nebylo jim souzeno žít a jejich společný život se rozdělil 30. 6. 1942. Proto i zadání soutěže bylo zaměřeno na vazbu svatební kytice.

Bohužel ani tento plánovaný projekt pořádaný Památníkem Lidice a Ležáky nebyl z důvodu šíření koronaviru uskutečněn.

KVĚTY PRO LEŽÁKY

ZRUŠENO

Výstava „Květy pro Ležáky“, která měla proběhnout dne 29. května – 31. května 2020, byla zrušena.

Mezi návštěvníky oblíbenou výstavu organizuje Český zahrádkářský svaz – územní sdružení Chrudim, Klub chryzantéma Hlinsko pod patronací města Chrudim, v úzké součinnosti s Památníkem Ležáky.

Podnětem k vytvoření této výstavy byla informace od Ing. Jana Třísky z Vrbatova Kostelce, který vlastní na své zahradě kosatce z vyhlazené osady Ležáky. Výstava nese název „Květy pro Ležáky“ a volně navazuje na celostátní uměleckou soutěž pro děti a mládež v aranžování květin. Odborná porota vybere nejlepší práce v několika kategoriích a vyhlášení výsledků je právě součástí vernisáže. Soutěží se mohou děti nenásilně přiblížit ležácké tragédii, byť v trochu jiném pojetí a spolu s ostatními zúčastněnými uctít květinami památku všech obětí ležácké tragédie.

10. ROČNÍK MEMORIÁL KARLA KNĚZE

ZRUŠENO

Na památku vrchního strážmistra Karla Kněze, který byl členem odbojové skupiny zvané „Čenda“, se každoročně v Ležákách pořádá branný závod zvaný „Memoriál Karla Kněze“. Jeho cílem je vzbudit zájem žáků základních škol o historii památných míst souvisejících s nacistickou represí na území České republiky. Záštitu nad 10. ročníkem Memoriálu Karla Kněze v roce 2020 převzal policejní prezident genmjr. Mgr. Jan Švejdar, ředitel Krajského ředitelství Policie Pardubického kraje plk. Mgr. Jan Ptáček, MBA, ředitel Krajského vojenského velitelství Pardubice plk. Ing. Petr Holý a předseda veteránů Nezávislého odborového svazu Policie ČR nprap. v. v. Jiří Mergl. Pro účastníky závodu byla připravena jednotlivá soutěžní stanoviště např. po stopách Jiřího Potůčka, poznej listy stromů nebo slovní štafeta.

Ani tento plánovaný projekt pořádaný Památníkem Lidice a Ležáky nemohl být z důvodu šíření koronaviru uskutečněn.

PŘÍRODNÍ KATASTROFY V LEŽÁKÁCH

První povodňová vlna přišla v neděli 14. června, čtyři dny po pietní vzpomínce v Lidicích a deset dní před pietní vzpomínkou v Ležákách. Díky obětavosti pracovnic památníku a finanční podpoře široké veřejnosti se podařilo škody rychle odstranit. O necelý týden později, 20. června, se mohutné deště opakovaly a pietní území opět zatopila voda. Naštěstí se památník znovu dočkal významné podpory ze strany veřejnosti a vedle našich pracovnic přiložili ruku k dílu i dobrovolníci, takže se pietní území podařilo připravit na pietní akt plánovaný na středu 24. června.

26. června se přes Ležáky přehnala poslední, třetí vlna; v té době jsme si mysleli, že je opravdu poslední.

14. října 2020 Ležáky zaplavila čtvrtá vlna povodní.

Poslední přírodní katastrofou v roce 2020, která se přehnala přes pietní území v Ležákách z 27. na 28. prosince, byla vichřice, která měla za následek polomy vzrostlých silných smrků.

VÝSTAVA DĚJINY PAMÁTNÍKU LIDICE A PAMÁTNÍKU LEŽÁKY A JEJICH PROMĚNY PO ROCE 1989

Od ledna do června proběhla Výstava Dějiny Památníku Lidice a Památníku Ležáky a jejich proměny po roce 1989, která byla vytvořena k příležitosti 30. výročí sametové revoluce v rámci projektu „30 let svobody“.

Výstava na 8 panelech mapuje vývoj přístupu k památníkům situovaným v Lidicích a Ležákách po sametové revoluci v roce 1989, kdy nastává zvrat zejména ve financování, jelikož památníky protěžované komunistickým režimem zaznamenaly nejen odliv peněz, ale hlavně úpadek návštěvnosti.

První polovina výstavy představuje minulost obou památníků, od prvních myšlenek na jejich zbudování v roce 1945, přes samotné budování a pietní akty v období minulého režimu, až po megalomanské plány na přebudování památníku v Lidicích, který měl být slavnostně otevřen na pietě v roce 1982. Druhá polovina výstavy se pak věnuje úpadku, který nastal po roce 1989, a rehabilitaci památníků, která přišla po roce 2000 s programem Ministerstva kultury „Rehabilitace památníků bojů za svobodu, nezávislost a demokracii”.

VÝSTAVA VYKONAVATELÉ ZLOČINŮ

Výstava je rozdělena na několik oddílů. Tři hlavní části jsou věnovány jednotlivým perzekučním zařízením, z nichž dvě vznikla v terezínské pevnosti (ghetto pro osoby židovského původu ve městě Terezín, Policejní věznice Terezín v Malé pevnosti) a třetí v nedalekých Litoměřicích (pobočný tábor koncentračního tábora Flossenbürg). Součástí výstavy je také část věnovaná poválečnému stíhání pachatelů těchto zločinů.

Výstava je výsledkem dlouhodobého výzkumu historického oddělení Památníku Terezín a svými informacemi vhodně doplňuje stálé expozice Památníku Terezín. Autoři se snažili využít při její tvorbě dosud nepublikované či málo známé fotografie a dokumenty.

IZRAELSKÝ VELVYSLANEC DANIEL MERON NAVŠTÍVIL LEŽÁKY

Ve čtvrtek 2. července 2020 navštívila Jeho Excelence pan Daniel Meron, mimořádný a zplnomocněný velvyslanec státu Izrael v České republice, pietní území Ležáky. Pan velvyslanec zavítal do Ležáků poprvé. Po přivítání vedením Památníku Ležáky a Jarmilou Doležalovou st., rozenou Šťulíkovou, poslední žijící z Ležáků, byl seznámen s historií Ležáků a jejího rodu. Prohlédl si dobové fotografie, dokumenty a trojrozměrné předměty z ležáckého mlýna, které byly během války zakopány, a tak se dochovaly dodnes. Na tento den zároveň připadlo smutné výročí – právě 2. července 1942 byli popraveni za ukrývání paravýsadku Silver A tatínek Jarmily Doležalové st., její teta a strýcové v Pardubicích u Zámečku, spolu s dalšími 36 odsouzenými. Společně s panem velvyslancem Danielem Meronem položili účastníci akce růže v místech, kde stával ležácký mlýn, a následně položili kytice i u Knihy obětí. Jarmila Doležalová st. přinesla 11 bílých růžiček ze své zahrádky za jedenáct ležáckých dětí, které neměly to štěstí a pravděpodobně se konce války nedožily. Jeho Excelence Daniel Meron se velmi živě zajímal o historii Ležáků, přítomné překvapil výbornou orientací v historii. Nové pro něj bylo zjištění, že u pardubického Zámečku nacisté zastřelili také Židy, nejen spolupracovníky paravýsadku Silver A.

ŠTAFETA LIDICE – LEŽÁKY

ZRUŠENO

7.–18. října byl zrušen 32. ročník Štafety Lidice–Ležáky.

Štafeta, konaná v rámci projektu „My žijeme, my nezapomínáme“ pod vedením dlouholetého spolupracovníka Památníku Lidice Jana Rýdla, se poprvé po 32. letech neuskutečnila.

LEŽÁCKÉ VERŠOVÁNÍ

ZRUŠENO

Celostátní dětská recitační přehlídka je soutěžní setkání mladých recitátorů vyhlašované Památníkem Ležáky a Památníkem Lidice u příležitosti Dne válečných veteránů. Ani tento významný projekt se v roce 2020 neuskutečnil.

OBNOVA DŘEVĚNÉHO KŘÍŽE

Dřevěný kříž umístěný v ochranném pásmu v těsné blízkosti pietního území Ležáky je symbolem utrpení ležáckých obyvatel a neodmyslitelně patří k architektonickému vyznění pietního místa.

V důsledku zanedbané péče minulého vedení Památníku Lidice došlo bohužel k degradaci dřeva, která měla koncem roku 2020 za následek odpadnutí ramen kříže a jeho vychýlení z původní osy.

Za účelem zajištění bezpečnosti návštěvníků byl kříž prozatímně demontován a okamžitě započaly práce na jeho obnově.

Koncem roku 2020 byla vyřízena potřebná povolení od majitelů předmětných pozemků a příslušných orgánů památkové péče a byl navržen technologický postup pro výrobu a usazení nového kříže do terénu. Vše pod dohledem zkušených restaurátorů.

Na jaře roku 2021 je v plánu dokončení obnovy. K realizaci projektu budou využity finanční dary, které poskytli v průběhu roku dárci z celé republiky.

NÁVŠTĚVNOST PAMÁTNÍKU LEŽÁKY

Památník Ležáky od ledna do prosince 2020 navštívilo 13.697 návštěvníků. V loňském roce ve stejném období navštívilo Ležáky 22.999 osob. 60% pokles návštěvnosti je důsledkem nouzového stavu, který uzavřel muzea. V jarním a podzimním období je Památník Ležáky hojně navštěvován žáky, studenty základních a středních škol. V letošním roce neproběhl žádný vzdělávací program, a to se odrazilo na počtu návštěvníků. Zároveň neproběhly žádné doprovodné akce: Ležácké podvečery (pouze 2 představení), Memoriál Josefa Šťulíka, Ležáky – poselství ukryté v květech, Memoriál Karla Kněze, Ležácké veršování.

	cizinci	ČR	ciz. studenti	ČR studenti	vzdělávání	zdarma	ostatní	soutěže/ geocach.	kultura	Minigalerie	celkem
leden	6	0	0	0	53	8	0	0	96	24	**187**
únor	1	14	0	9	0	3	2	0	95	15	**139**
březen	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	**2**
duben	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**0**
květen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**0**
červen	4	337	0	92	0	315	82	0	0	732	**1 562**
červenec	6	1 239	2	562	0	187	304	7	0	3 420	**5 727**
srpen	4	978	3	418	0	149	314	0	0	2 895	**4 761**
září	0	306	0	108	0	76	96	0	0	720	**1 306**
říjen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**0**
listopad	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**0**
prosinec	0	0	0	0	13	0	0	0	0	0	**13**
celkem	**21**	**2 876**	**5**	**1 189**	**66**	**738**	**798**	**7**	**191**	**7 806**	**13 697**

SPRÁVA MAJETKU

Činnost oddělení správy majetku byla v roce 2020 zásadně ovlivněna proměnou vedení a personálního osazenstva Památníku Lidice. V době, kdy nastupoval nový ředitel (únor 2020) a nová manažerka správy majetku (duben 2020), nebyl zpracován plán investic na budoucí období, stejně jako chyběly nejen investiční záměry, ale i projekty či alespoň předběžné rozpočty zamýšlených investic. Výjimku tvořily dvě akce ve fázi rozpracovanosti.

Nové vedení tak v průběhu roku postupně rozkrývalo potřeby Památníku Lidice, v současné době bohužel reprezentované zejména havarijními stavy, které je nutné co nejdříve odstranit.

Vzhledem k blížícímu se 80. výročí lidické a ležácké tragédie existuje enormní zájem na efektivním řešení těchto palčivých problémů a uvedení obou pietních míst do reprezentativního a důstojného stavu. V tomto duchu se nesly veškeré investice a opravy realizované v průběhu roku.

NEMOVITOSTI VE SPRÁVĚ PAMÁTNÍKU LIDICE

Památník Lidice spravuje pozemky a objekty v Lidicích (katastrální území Lidice) a v Ležákách (katastrální území Miřetice u Nasavrk a Louka u Vrbatova Kostelce).

PIETNÍ ÚZEMÍ V LIDICÍCH

Rozsáhlé pietní území, které je zapsáno na seznamu národních kulturních památek (č. 117 z roku 1962), patří k základní hodnotě Památníku Lidice. Místo, na kterém se rozprostírala původní obec, je jedním z klíčových nositelů paměti tragických událostí. Areál je celoročně volně a bezplatně přístupný veřejnosti. Zhruba 50 % návštěvníků památníku soustředí svou pozornost pouze na pietní území, aniž by navštívili muzeum.

Autorem architektonického návrhu ztvárnění pietního místa je tým architektů pod vedením Františka Marka. Realizace prací vedoucích ke kultivaci zeleně a vytvoření a umístění architektonických prvků probíhala v letech 1947–1962. Nádvoří s glorietem působí jako vstupní brána na území bývalé obce, která byla ponechána ve strohé parkové úpravě a byla doplněna pouze několika architektonickými prvky. Původní hranice jsou lemovány stromovým porostem („I prázdný prostor je architektura“, Ladislav Žák, Obytná krajina, 1947). Na pietním území se nachází hrob lidických mužů, sochařská díla, základy Horákova statku (jediné základy původního objektu odhalené po válce), obnovené základy kostela sv. Martina a lidické školy, po válce obnovený hřbitov a několik pomníků připomínajících základní historické souvislosti.

RŮŽOVÝ SAD MÍRU A PŘÁTELSTVÍ

Pomyslným pojítkem mezi historií a současností obce Lidice se stal Růžový sad míru a přátelství iniciovaný v letech 1954–1955 dr. Barnettem Strossem. Tento ojedinělý sad byl v roce 2015 zařazen do prestižního seznamu Garden of Excellence a je držitelem Guinessova rekordu. Skýtá na 24 tisíc růžových keřů zhruba 240 odrůd. Péče o sad je nejnáročnější činností z pohledu údržby zeleně. Ročně je na ni vynaložena cca polovina celkových nákladů připadajících na údržbu zeleně.

Tato skutečnost se nejcitelněji projevila v 90. letech 20. století, kdy sad ve správě obce zcela zpustl, neboť se v rámci obecního rozpočtu nedařilo vyčlenit dostatečné finanční prostředky na jeho pravidelnou údržbu. Po roce 2000 se vznikem Památníku Lidice jako příspěvkové organizace Ministerstva kultury se podařilo sad znovu obnovit v původním rozsahu a téměř totožné odrůdové skladbě.

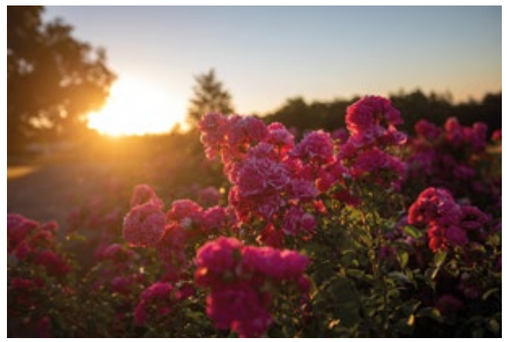

MUZEUM V LIDICÍCH

Součástí vstupního komplexu do pietního území je budova muzea postavená v roce 1962. Za účelem rozšíření a modernizace prošla celkovou rekonstrukcí a dostavbou v letech 2002–2005.

V roce 2006 byla v muzeu otevřena stálá expozice ...a nevinní byli vinni, která je bezesporu výjimečně kvalitní, což dokazuje řada ocenění a především ohlasy návštěvníků. Vzhledem k tomu, že je z velké části multimediální, je velkou výhodou její modernost a nadčasovost. Na druhou stranu podléhá rychlému morálnímu opotřebení. Proto je nutná pravidelná obměna audiovizuálních zařízení za účelem dosažení co nejkvalitnějšího obrazu a zvuku, aby expozice vzhledem ke své modernosti paradoxně nepůsobila zastarale.

LIDICKÁ GALERIE A RESTAURACE

Lidická galerie se nachází v prostorách původního kulturního domu v centru obce Lidice. Disponuje výstavními prostory, ve kterých je prezentována sbírka moderního umění, tzv. Lidická sbírka, jejíž nejnovější instalace Remember Lidice byla otevřena 9. 6. 2017. V druhé polovině roku expozice slouží k prezentaci výstav výtvarného umění. Každoročně od června do listopadu se zde koná Mezinárodní dětská výtvarná výstava Lidice, největší a nejstarší výstava dětských prací na světě. Vedle těchto unikátních expozic je v obou patrech galerie věnován prostor také krátkodobým výstavám výtvarného umění.

V objektu se dále nacházejí kanceláře ředitelství a správy památníku, edukační prostory a depozitáře.

Součástí Lidické galerie je také restaurace, která slouží mimo jiné jako obslužné zařízení pro hosty Památníku Lidice.

RODINNÝ DOMEK Č. 116

Roku 2013 se podařilo získat do majetku Památníku Lidice jeden z domů, které byly postavené v 50. letech 20. století pro přeživší lidické tragédie. Dům byl ve zcela původním stavu, což velmi napomohlo záměru zrekonstruovat ho v co nejvěrnější podobě a co nejblíže jeho obrazu z 50. let.

Po jeho rekonstrukci zde byla 14. 12. 2017 slavnostně otevřena expozice Stavíme nové Lidice, která doplňuje poselství Lidic o ideu nového života. Vedle expozic se zde nacházejí také kancelářské a edukační prostory.

PIETNÍ ÚZEMÍ V LEŽÁKÁCH

Pietní území v Ležákách je v seznamu národních kulturních památek zapsáno pod číslem 149 z roku 1978. Jeho ztvárnění bylo realizováno podle architektonického návrhu architekta Ladislava Žáka po roce 1946, avšak nikdy nebylo zcela dokončené. Je tvořeno zvýrazněnými půdorysy původních domů se specifickými stélami (tzv. hrobodomy) a je základním kamenem paměti tragického příběhu osady Ležáky.

MUZEUM A RESTAURACE V LEŽÁKÁCH

Budova muzea byla postavena v letech 1966 až 1971.

V roce 2008 a 2009 prošlo muzeum celkovou rekonstrukcí a byla zde zpřístupněna expozice „Ležáky, osada, která nemlčela“, jejíž součástí je i stejnojmenný dokument.

Budova restaurace, která se nachází v těsné blízkosti muzea, prošla rekonstrukcí ve stejné době jako muzeum. V jejím zadním traktu se nacházejí prostory Minigalerie, kde jsou pravidelně prezentovány krátkodobé výstavy pořádané Památníkem Lidice.

Výše uvedené nemovitosti vyžadují nejen pravidelné opravy a údržbu, ale z hlediska jejich stáří také nemalé investice. Některé budovy se nacházejí v havarijním stavu (muzeum v Lidicích, základy Horákova statku, architektonické prvky na pietním území Památníku Ležáky, hráz rybníka Ležák, recepce muzea Památníku Lidice, foyer restaurace Lidická galerie), který je potřeba co nejrychleji odstranit. V této souvislosti byly v roce 2020 již zahájeny práce směřující k naplnění nutného cíle.

INVESTIČNÍ A NEINVESTIČNÍ AKCE

OBMĚNA ARCHITEKTONICKÝCH PRVKŮ PAMÁTNÍKU LEŽÁKY

Architektonické prvky pietního území v Ležákách se dlouhodobě nacházely v havarijním stavu. V roce 2016 vznikl restaurátorský záměr na jejich záchranu. Následně probíhaly přípravné práce, které vyvrcholily v listopadu 2019, kdy bylo zahájeno první výběrové řízení na dodavatele.

V dubnu 2020 bylo toto řízení zrušeno z důvodu obměny vedení Památníku Lidice a s ním souvisejícími lhůtami a kontrolními mechanismy.

V květnu 2020 pak bylo zahájeno nové výběrové řízení v režimu podlimitní veřejné zakázky na služby, ve kterém zvítězil dodavatel Bc. Aleš Košvanec. S ním byla následně uzavřena smlouva o dílo.

Předání stavby se uskutečnilo 13. července 2020 a od té doby probíhají práce dle harmonogramu.

K prosinci 2020 byly vyčištěny všechny hrobodomy a pomníky jednotlivcům, obnoveno zlacení rytin, vyčištěny lavice, obnovena většina spár a porovnána jedna ze dvou opěrných zdí v horní části pietního území. Práce jsou naplánovány do konce května 2021.

V listopadu bylo zároveň provedeno odvodnění vodoteče u Švandova mlýna a tím zajištěn průtok z přepadu rybníka směrem do potoka.

Celkové náklady na obnovu včetně administrativních činností nepřesáhnou 2 500 000 Kč (včetně případných víceprací) a jsou financovány z dotace poskytnuté Ministerstvem kultury České republiky z programu Rozvoj a obnova materiálně-technické základny kulturních zařízení.

SANACE NOSNÝCH KONSTRUKCÍ BUDOVY MUZEA

V roce 2019 došlo po odhalení prasklin na fasádě muzea ke zjištění, že stávající konstrukce budovy jsou z hlediska jejího zatížení nedostačující, takže byly zahájeny přípravné práce na projektu, jehož cílem je sanace nosných konstrukcí.

Statika byla prozatímně zajištěna kovovými vzpěrami umístěnými v suterénu muzea.

V únoru 2020 byla bývalému vedení odevzdána projektová dokumentace na zajištění samotných sanací.

V dubnu, po výměně osazenstva správy majetku, byly zahájeny práce na předběžném rozpočtu včetně souvisejících prací a osloveno Ministerstvo kultury k obhlídce místa.

Po shromáždění veškerých podkladů, včetně dopracování projektové dokumentace, byla v červenci 2020 podána žádost o dotaci.

Po obdržení limitovaného příslibu z Ministerstva kultury bylo v říjnu 2020 zahájeno výběrové řízení v režimu veřejné zakázky malého rozsahu na stavební práce. Vítězem zakázky se stala firma STABIA, s.r.o., která splnila požadavky zadavatele a předložila nejnižší nabídkovou cenu. V listopadu 2020 došlo k předání staveniště a byly zahájeny stavební práce.

K prosinci 2020 byly dokončeny sanační práce v zahradním zázemí a zpevněny všechny nosné sloupy v čele muzea. Práce pokračují dle harmonogramu. Ukončení dle smlouvy se očekává v květnu 2021.

Celkové náklady na projekt včetně administrativních činností nepřesáhnou 5 500 000 Kč (včetně případných víceprací) a jsou financovány z dotace poskytnuté Ministerstvem kultury České republiky z programu Rozvoj a obnova materiálně-technické základny kulturních zařízení.

OBMĚNA AUDIOVIZUÁLNÍ TECHNIKY V EXPOZICI MUZEA

Vzhledem k morálnímu a technickému opotřebení audiovizuální techniky v muzeu bylo rozhodnuto o výměně stávajících zařízení. V rámci akce sanace nosných konstrukcí muzea jsou demontovány veškeré podhledy v expozici, proto je vedle dodání projektorů, videoserverů a řídicích jednotek (ke kterému došlo v listopadu 2020) součástí projektu také výměna kabeláže. Tím jsou ušetřeny nemalé náklady na montáže a následné demontáže podhledů. Stávající expozice funguje na zastaralé bázi analogického přenosu obrazu a zvuku. Po instalaci nové technologie budou mít návštěvníci možnost prožít expozici ve 4K kvalitě obrazu a zvuku.

Výběrové řízení v režimu veřejné zakázky malého rozsahu bylo zahájeno v říjnu 2020 a vítězným dodavatelem je společnost Orange controls, s. r. o.

Celkové náklady na projekt včetně administrativních činností nepřesáhnou 1 500 000 Kč a jsou financovány z dotace poskytnuté Ministerstvem kultury České republiky z programu Rozvoj a obnova materiálně-technické základny kulturních zařízení.

ZAJIŠTĚNÍ HAVARIJNÍHO STAVU HRÁZE RYBNÍKA LEŽÁK

V dubnu 2020 bylo starostou obce Miřetice vedení Památníku Lidice písemně informováno o průsaku vody z hráze rybníka Ležák. Následovala okamžitá schůzka na místě se zástupci Památníku Lidice, obce Miřetice, Rybářského svazu, Městského úřadu Hlinsko, Národního památkového ústavu a Krajského úřadu Pardubického kraje za účelem zjištění skutečné situace.

Po ohledání na místě byl Městským úřadem Hlinsko konstatován havarijní stav hráze. Při této příležitosti byla zároveň zjištěna absence geometrického plánu hráze (který nebyl nikdy zpracován) a chybného zapsání hráze do katastru nemovitostí (zápis je proveden pro ostatní plochu, nikoli pro vodní dílo).

V první fázi byl proveden hydrometeorologický průzkum hráze, následně zahájeny práce na vytvoření geometrického plánu, který byl v prosinci 2020 předložen k připomínkování Památníku Lidice i majitelům dotčených pozemků a v lednu 2021 je plánováno podání návrhu na vklad správného označení hráze do katastru nemovitostí.

Památník Lidice má k dispozici předběžný rozpočet na zpracování projektové dokumentace, který však převyšuje finanční možnosti běžného provozního rozpočtu organizace, proto bude v průběhu roku 2021 osloveno Ministerstvo kultury s žádostí o dotaci nejen na provedení samotných stavebních prací, ale i na vytvoření projektové dokumentace.

RESTAUROVÁNÍ ZÁKLADŮ HORÁKOVA STATKU

Horákův statek se nachází v havarijním stavu. Minimálně od roku 2017 dochází k odpadávání původního zdiva, které svádí návštěvníky k manipulaci s ním. V jednom z rohů základů se nahromadil uvolněný stavební materiál. V létě 2020 byly pod dohledem památkové péče volné kusy zdiva deponovány v muzeu Památníku Lidice za účelem dalšího využití při samotném restaurování a okolí statku bylo pečlivě vyčištěno.

Bývalé vedení nechalo koncem roku 2019 zpracovat restaurátorský návrh, který současné vedení, stejně jako Odbor památkové péče Krajského úřadu Středočeského kraje a Národní památkový ústav, považují za nerealizovatelný. Konzervace základů musí být co nejpřirozenější a nejšetrnější, čemuž navržený záměr neodpovídá.

Na podzim 2020 byli osloveni přední čeští restaurátoři, aby provedli nezbytné průzkumy a na základě zjištěných výsledků sestavili nový restaurátorský záměr. Prozatím vznikl tým odborníků tvořený restaurátory, klimatology, petrology a statikem, který v současné době stanovuje nutný rozsah průzkumných prací.

Základy Horákova statku budou zcela zrestaurovány k 80. výročí lidické tragédie v roce 2022. Součástí projektu bude rovněž sestavení harmonogramu údržby, který zajistí udržitelnou péči o tento jediný odkrytý původní stavební prvek z dob před lidickou tragédií.

REVITALIZACE PIETNÍHO ÚZEMÍ U RÁKOSOVA STATKU

Na podzim 2020 byly zahájeny přípravné práce na projektu revitalizace pietního území u Rákosova statku, který bude v průběhu roku 2021 realizován ve třech etapách:

I. etapa – demolice provozních budov z 50. let 20. století

Demolice stávajících budov, demolice příjezdové cesty, odstranění závory a starých lavic. Úprava terénu do roviny navezením potřebné zeminy.

II. etapa – úprava zeleně a obnova původní studánky

Vykácení nepůvodních jehličnatých dřevin. Optické propojení se stávajícím pietním územím, vyčištění od náletových dřevin. Obnova původní studánky za Rákosovým statkem.

III. etapa – obnova ovocného sadu

Odkrytí původních ovocných stromů, které jsou v současné době zakryty v 70. letech uměle dosazovanými jehličnany, dosázení dalších ovocných stromů za účelem obnovy původního ovocného sadu, který se rozprostíral v sousedství Rákosova statku.

Jedna z etap obnovy ovocného sadu již proběhla v roce 2013; přestože v rámci investičního záměru bylo plánováno šest etap, proběhla pouze první, a od té doby se práce zastavily.

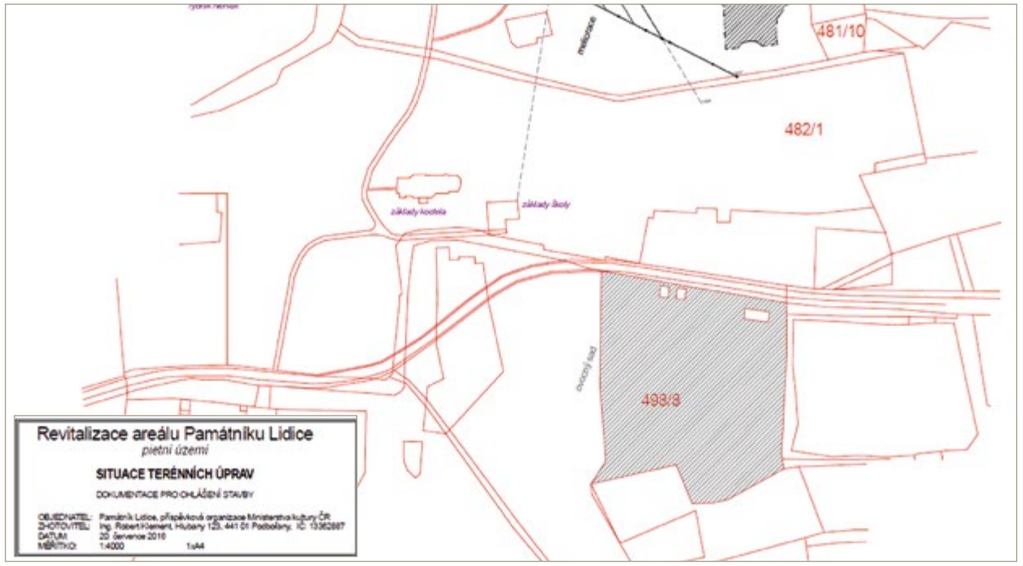

MODERNIZACE RECEPCE MUZEA A PROMÍTACÍ MÍSTNOSTI

V září 2020 byly zahájeny přípravné práce na projektu modernizace recepce muzea a promítací místnosti.

Recepce muzea je zastaralá a téměř patnáctiletým návštěvnickým provozem opotřebená. Architektonicky nenavazuje na multimediální expozici a je neporovnatelná s evropským muzejním designem. V říjnu 2020 byly proto zahájeny práce na architektonické studii nejen recepce, ale i morálně a technicky zastaralého vzdělávacího střediska, jehož vybavení je dnes překonané a žáky a studenty již neláká tolik jako před dvanácti lety, kdy vzniklo. Počítačové vybavení učebny nebylo po celou dobu provozu modernizováno, což se negativně projevuje na funkčnosti celého systému. Serveru, na kterém jsou uloženy vzdělávací materiály, skončila maintenance a již se nevyplatí do stávající technologie investovat. Vedení Památníku Lidice se rozhodlo pro změnu účelu daného prostoru z edukační učebny na promítací místnost pro veřejnost, kde budou prezentovány filmové dokumenty, věnované lidické a ležácké tragédii a dalším vypáleným místům na území České republiky, původně promítané v kinosále Lidické galerie. Zároveň zde bude místo pro expozici modelu Lidic, umístěného prozatím v recepci muzea.

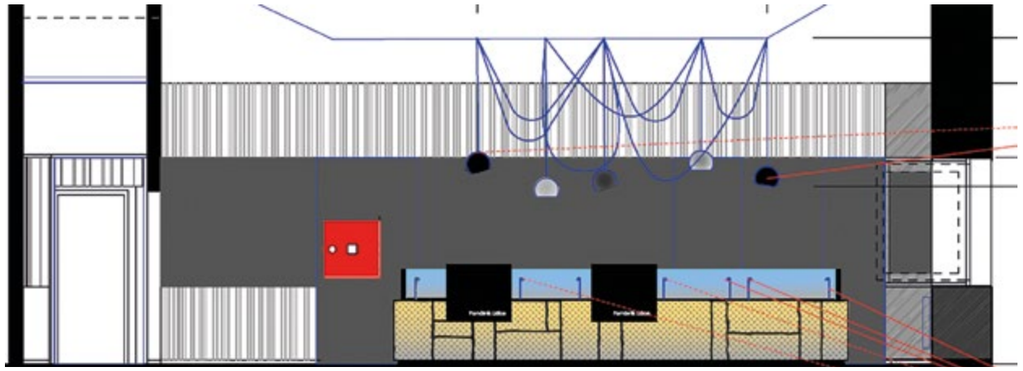

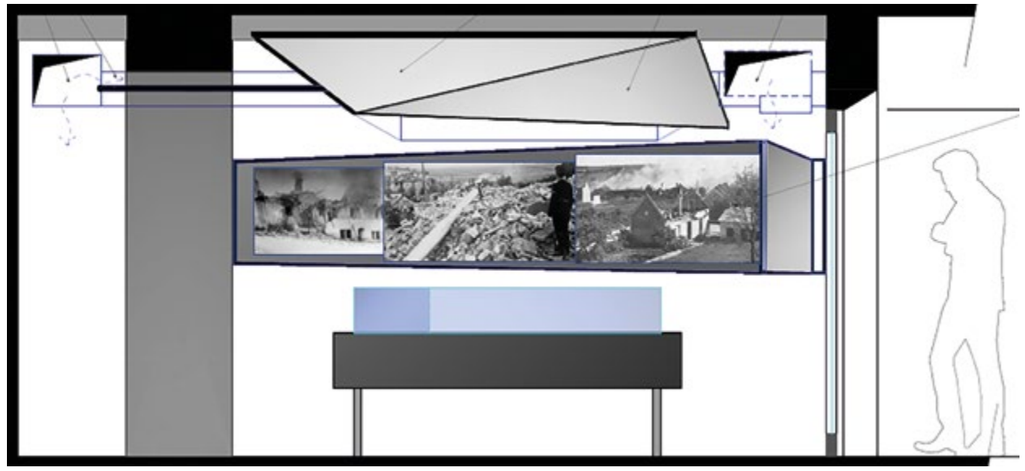

Stejně tak jako prostor promítací místnosti bude na světovou úroveň pozvednuta i recepce muzea. Důraz je kladen na použití materiálů, které navazují nejen na expozici muzea, ale i na exteriér památníku a prvky evokující lidickou tragédii.

Vzhledem k tomu, že při sanaci nosných konstrukcí muzea byly provedeny demoliční práce i v recepci, snahou vedení je navázat modernizací recepce na probíhající práce, což přinese nemalé úspory na stavebních pracích.

REKONSTRUKCE VZDĚLÁVACÍHO CENTRA

V roce 2020 započala příprava rekonstrukce bývalého promítacího sálu v Lidické galerii, ze kterého vznikne multifunkční (primárně vzdělávací) centrum, kde bude možné v odpovídajícím prostředí realizovat nově vytvořené vzdělávací programy a další kulturní aktivity. Dříve se vzdělávací programy realizovaly v prostorách Pod Tribunou, kde v roce 2008 vzniklo vzdělávací středisko Památníku Lidice. K dispozici zde byla počítačově vybavená učebna s možností projekce a místnost pro individuální studium digitalizovaných dokumentů z historické sbírky Památníku Lidice. Tento prostor a zejména vybavení učebny již neodpovídaly dnešním potřebám. Díky rekonstrukci zároveň dojde ke koncepčnímu sjednocení funkčnosti jednotlivých budov PL.

MODERNIZACE RESTAURACE LIDICKÁ GALERIE

Provoz restaurace byl zahájen roku 2004 a v současnosti je vybavení kuchyně a mobiliáře ve vysokém stupni opotřebení.

V roce 2020 byla obnovena původní mramorová podlaha nejen v prostoru baru, ale i ve velkém sále, kde se nacházel koberec, který již neumožňoval mechanické vyčištění. Po zbroušení vrstvy lepidla a provedení voskování se podařilo navrátit restauraci elegantní a luxusní vzhled.

Dále bylo pořízeno nové vybavení kuchyně, které v průběhu roku podlehlo opotřebení. Plynový sporák, zakoupený v roce 2003, neprošel roční kontrolou zařízení a byla doporučena jeho likvidace. Z toho důvodu došlo k nákupu nového plynového spotřebiče. Zároveň dosloužila v minulosti často poruchová myčka nádobí, jejíž oprava již nebyla rentabilní. Nahrazena byla novou myčkou včetně funkčního změkčovače vody, který zajistí delší životnost bílé techniky.

Na podzim 2020 vznikl návrh modernizace restaurace Lidická galerie. Do budoucna je plánována rekonstrukce baru a zábaří dle tohoto návrhu.

K obnově zařízení a dosavadní modernizaci prostor byly použity provozní prostředky Památníku Lidice a příjmy z hospodářské činnosti organizace.

MODERNIZACE STANOVIŠTĚ OSTRAHY

V průběhu roku 2020 si ostraha stěžovala na netěsnost strážní boudy na parkovišti muzea Památníku Lidice, docházelo k zatékání střechou a podmínky pro celodenní službu zde vzhledem k rozměru objektu (2 x 1,5 m) nebyly optimální.

Z tohoto důvodu bylo rozhodnuto o pořízení nové stavební buňky, která se těší větším rozměrům, kvalitnímu zateplení a elektrickému topení, které zajistí stálou provozní teplotu i v silných mrazech při minimálních únicích tepla.

Zároveň byl pořízen kotec pro služebního psa, který je přítomen na noční hlídce, tak aby byl krytý proti dešti a sněhu. K pořízení nového vybavení byly použity provozní prostředky Památníku Lidice.

POŘÍZENÍ ELEKTRONICKÉ VJEZDOVÉ ZÁVORY

Koncem roku 2020 byla na parkoviště Památníku Lidice nainstalována elektronická vjezdová závora, čímž byla zahájena první etapa elektronizace obsluhy parkoviště Památníku Lidice. Účelem je ulevit bezpečnostnímu pracovníkovi od vybírání parkovného, tak aby se mohl více věnovat samotné ostraze pietního území a přilehlých ploch.

Začátkem roku 2021 bude pořízena i výjezdová závora a od začátku nové návštěvnické sezóny bude zahájen provoz automatického systému.

K pořízení závory byly použity provozní prostředky a příjmy z hospodářské činnosti Památníku Lidice.

OPRAVA PRASKLÉ DLAŽBY NA NÁDVOŘÍ MUZEA PAMÁTNÍKU LIDICE

V říjnu 2020 vznikl defekt na dlažbě nádvoří muzea, kde došlo k nadzvednutí dlaždic a jejich následnému popraskání. Dlažba byla demontována, podložena a vyměněna za nové pískovcové kvádry. Při opravě byla dále zjištěna absence spárovací hmoty, která má za následek zatékání dešťové vody a dilataci dlažby při změnách teplot a jiných klimatických podmínkách. Spáry chybí téměř v polovině nádvoří od fontány směrem ke glorietu. V některých místech je dlažba prorostlá plevelem a mechem. Uvolněná dlažba je nebezpečná pro návštěvníky, a přestože je průběžně upevňována a opravována dle potřeby, celková rekonstrukce je v co nejbližší době nezbytná.

Vedení Památníku Lidice chce mít dlažbu v reprezentativním stavu nejpozději do konání pietního aktu k 80. výročí lidické tragédie.

BĚŽNÉ OPRAVY A ÚDRŽBA

V průběhu roku byly na úseku správy majetku prováděny běžné opravy a údržba, včetně zajištění pravidelných revizí, kontrol a zákonných školení. Mezi významnými opravami lze jmenovat obměnu klimatizační jednotky v serverovně muzea Památníku Lidice, částečnou modernizaci CCTV zařízení v muzeu nebo modernizaci výpočetní techniky pro efektivní zajištění home office pro zaměstnance.

Velkou část běžného provozu představuje též péče o zeleň, zejména pak úprava zeleně na pietních územích a údržba Růžového sadu míru a přátelství. Na jaře 2020 bylo zahájeno také průběžné odstraňování náletových dřevin na pietních územích v Lidicích i v Ležákách za účelem vyčištění obou míst od nepůvodních jehličnanů a jejich postupného systematického nahrazení listnatými stromy dle původních architektonických záměrů tvůrců obou památníků.

HOSPODAŘENÍ

Památník Lidice ukončil hospodaření za rok 2020 s vyrovnaným výsledkem z hlavní činnosti (náklady činily 35 615 957,36 Kč; výnosy činily 35 615 957,36 Kč) a zlepšeným výsledkem ve výši 468.385,08 Kč z hospodářské činnosti.

Na hospodaření Památníku Lidice se v roce 2020 negativně projevilo několik faktorů:

- V lednu 2020 rezignovala na svou funkci ředitelka a spolu s ní rozvázali pracovní poměr technickoadministrativní zaměstnanci PL (13 osob) a jedna průvodkyně. Někteří bezprostředně poté nastoupili na PN či čerpali OČR.
- Vzhledem k celosvětové epidemiologické situaci byl PL po většinu roku pro veřejnost uzavřen.
- NKP Ležáky postihla čtyřikrát povodeň a jednou větrná smršť.
- Z důvodu zabezpečení chodu PL v době pandemie a snahy nenakazit přeživší byla stanovena nová pravidla pro výkon práce zaměstnanců PL a omezen osobní kontakt mezi zaměstnanci, což ztěžuje naplňování poslání dané zřizovací listinou.

Vyrovnaného výsledku hospodaření se podařilo dosáhnout díky zavedeným a důsledně dodržovaným úsporným opatřením a vysokému pracovnímu nasazení nově nastoupivších zaměstnanců.

Památník Lidice se dlouhodobě potýká s nedostatkem finančních prostředků na základní provoz. V roce 2020 toto bylo nejprve potlačeno a následně umocněno epidemiologickou situací – covid 19.

I z tohoto důvodu jsou ve velké míře na chod Památníku Lidice čerpány mimorozpočtové zdroje.

VÝČET KONTROLNÍCH AKCÍ V PAMÁTNÍKU LIDICE V ROCE 2020

Číslo kontrolní akce	Název kontrolní akce	Název kontrolního orgánu	Typ kontroly	Předmět kontroly	Kontrolní zjištění	Nápravná opatření
28/2020	kontrola na místě kontrola podle zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole	MKČR Samostatné oddělení kontroly	veřejnosprávní	hospodaření s rozpočtovými prostředky a s majetkem státu, dodržování právních předpisů a opatření přijatých Ministerstvem kultury, hospodárnost, efektivnost a účelnost operací při zajišťování úkolů v období roku 2020, v případě věcných souvislostí i v letech souvisejících	nebylo shledáno zásadní pochybení	nebyla uložena, zjištěné nedostatky byly napraveny
1/2020	interní audit	interní auditor	interní	prověření správnosti nastavení účtování a prověření správnosti účtování a odvodů DPH	nebylo shledáno zásadní pochybení	nebyla uložena, zjištěné nedostatky byly napraveny

VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ Z HLAVNÍ ČINNOSTI

NÁKLADY

Spotřeba materiálu a energie	3 302 381,41
Opravy a udržování	6 746 059,21
Ostatní služby	6 169 237,31
Mzdové náklady	10 117 509,00
Ostatní náklady	9 280 770,43
Náklady celkem	**35 615 957,36**

VÝNOSY

Vstupné	932 013,59
Příspěvek MK ČR (provoz a kulturní aktivity)	29 037 451,00
Ostatní výnosy	5 646 492,77
Výnosy celkem	**35 615 957,36**

NÁKLADY Z HOSPODÁŘSKÉ ČINNOSTI

Účet		**Částka v Kč**
501	spotřeba materiálu	10 712,45
502	spotřeba energie	87 018,83
511	opravy a udržování	200 978,76
518	ostatní služby	68 877,32
521	mzdové náklady OON	25 000,00
524100	zákonné sociální pojištění	0,00
527000	základní příděl do FKSP	0,00
538000	daně a poplatky	1 500,00
Náklady z hospodářské činnosti celkem		**394 087,73**

VÝNOSY Z HOSPODÁŘSKÉ ČINNOSTI

602	tržby z prodeje služeb	175 401,29
603200	tržby z dlouhodobého pronájmu	623 110,23
603300	tržby z krátkodobého pronájmu	25 060,87
603310	tržby z pronájmu movitých věcí	38 900,00
Výnosy z hospodářské činnosti celkem		**862 472,81**
Výsledek hospodaření z jiné (hospodářské) činnosti		**468 385,08**

MIMOROZPOČTOVÉ ZDROJE FINANCOVÁNÍ

Přijaté mimorozpočtové zdroje byly použity v souladu se smlouvou a jejich určením. Tam, kde to bylo požadováno, byly poskytovateli řádně vyúčtovány a všechna vyúčtování byla poskytovateli zaslána a nebyla do dnešního dne rozporována.

Poskytovatel	Druh projektu	účel	Poskytnuto a použito celkem (Kč)
Pardubický kraj	účelová dotace	setkání věnované výsadku Silver A, pardubickému odboji a tragédii v Ležákách, prostřednictvím setkání pamětníků a jejich potomků	10 000,00
ROZA Mšec, s.r.o.	dar	rozvoj Mezinárodní dětské výtvarné výstavy	15 000,00
Energie – nemovitostní a.s.	dar	rozvoj Mezinárodní dětské výtvarné výstavy	10 000,00
Nadace AGROFERT	dar	rozvoj Mezinárodní dětské výtvarné výstavy	50 000,00
Pojišťovna VZP, a.s.	dar	účelový dar na OON	36 000,00
ESBE s.r.o.	dar	obnova a údržba Růžového sadu	2 500,00
Fyzické osoby	dar	obnova a údržba Růžového sadu	4 000,00

MZDOVÉ NÁKLADY

Podíl výdajů na mzdové náklady na celkových nákladech organizace – účet 521

Celkové náklady	Mzdové náklady hlavní činnost	Mzdové náklady hospodářská činnost
36 453 282,20	10 117 509,00	0,00

521		Celkem	Hlavní činnost	Hospodářská činnost
521000	Mzdové náklady na platy	9 392 421,00	9 392 421,00	0,00
521100	Mzdové náklady OON	671 700,00	646 700,00	25 000,00
521200	Náhrada mzdy za PN	78 388,00	78 388,00	0,00

PLNĚNÍ ROZPOČTU MZDOVÝCH NÁKLADŮ

Název položky	Rozpočet	Skutečnost	Rozdíl	Zdroj
Platy zaměstnanců	9 314 310,00	9 392 421,00	78 111,00	fond odměn
OON	610 700,00	646 700,00	36 000,00	přijatý dar

Závazný ukazatel – přepočtený počet pracovníků schválený na rok 2020 byl stanoven na 24 pracovníků.

Skutečnost za období 01–12/2020 činí 21,95 pracovníků.

Evidenční počet úvazků k 31. 12. 2020 činí 26.

PROJEKTY FINANCOVANÉ MINISTERSTVEM (KULTURNÍ AKTIVITY A DALŠÍ)

Název projektu		Přijato Kč	Čerpáno Kč
Mezinárodní vědomostní soutěž Lidice pro 21. století	PL002	100 000,00	100 000,00
Výchova a vzdělávání v době protektorátu	PL003	200 000,00	200 000,00
Mezinárodní dětská výtvarná výstava Lidice 2020	PL006	150 000,00	150 000,00
Mezinárodní dětská výtvarná soutěž Lidice 2020 (MŠMT)		100 000,00	100 000,00
Mezinárodní vědomostní soutěž pro mládež „Lidice pro 21. století“ (MŠMT)		563 520,00	563 520,00
Celkem		**1 113 520,00**	**1 113 520,00**

PROJEKTY OD ZŘIZOVATELE FINANCOVANÉ V RÁMCI SMVS (ISPROFIN, ISO)

Sanace nosných konstrukcí budovy muzea	134V151000002	5 127 641,00
Obměna AV techniky v expozici muzea	134V151000052	1 203 171,97
PL – Obnova architektonických prvků Památníku Ležáky	134V131000096	873 465,00
ISO/D Preventivní ochrana DII 2020 F. Breuer, Lidice, kabátec zajatce koncentračního tábora, pánské pracovní kalhoty, H. van Leuwen, Květy pro Lidice	134V524000010	59 900,00
Organizace a realizace cvičení k řešení MU – zajištění bezp. připravenosti zaměstnanců (vráceno)	134V811000072	150 000,00

OSTATNÍ PROJEKTY (MIMO FINANCOVÁNÍ OD ZŘIZOVATELE)

Pardubický kraj – SILVER A	10 000,00
Pardubický kraj – Memoriál J. Šťulíka (vráceno)	30 000,00
Obec Miřetice – Memoriál Karla Kněze (vráceno)	5 000,00

PŘIJATÉ DARY

Text	Firma	Částka
MDVV darovací smlouva	Energie – nemovitostní a.s.	10 000,00
MDVV darovací smlouva	Nadace AGROFERT	50 000,00
MDVV darovací smlouva	ROZA Mšec, s.r.o.	15 000,00
Darovací smlouva č. PL20190059 – Smlouva o zajištění prodeje dětských výtvarných prací MDVV	Svaz chemického průmyslu České republiky, z.s.	76 000,00
Darovací smlouva	Pojišťovna VZP, a.s.	36 000,00
Příchozí dar ESBE s.r.o.	ESBE s.r.o.	2 500,00
Příchozí dary – fyzické osoby	fyzické osoby	38 332,00

Seznam dárců naleznete také na internetu na adrese *www.lidice-memorial.cz/kontakt/dokumenty/vyrocni-zpravy* – kde je k dispozici celá tato výroční zpráva.

ORGANIZAČNÍ STRUKTURA

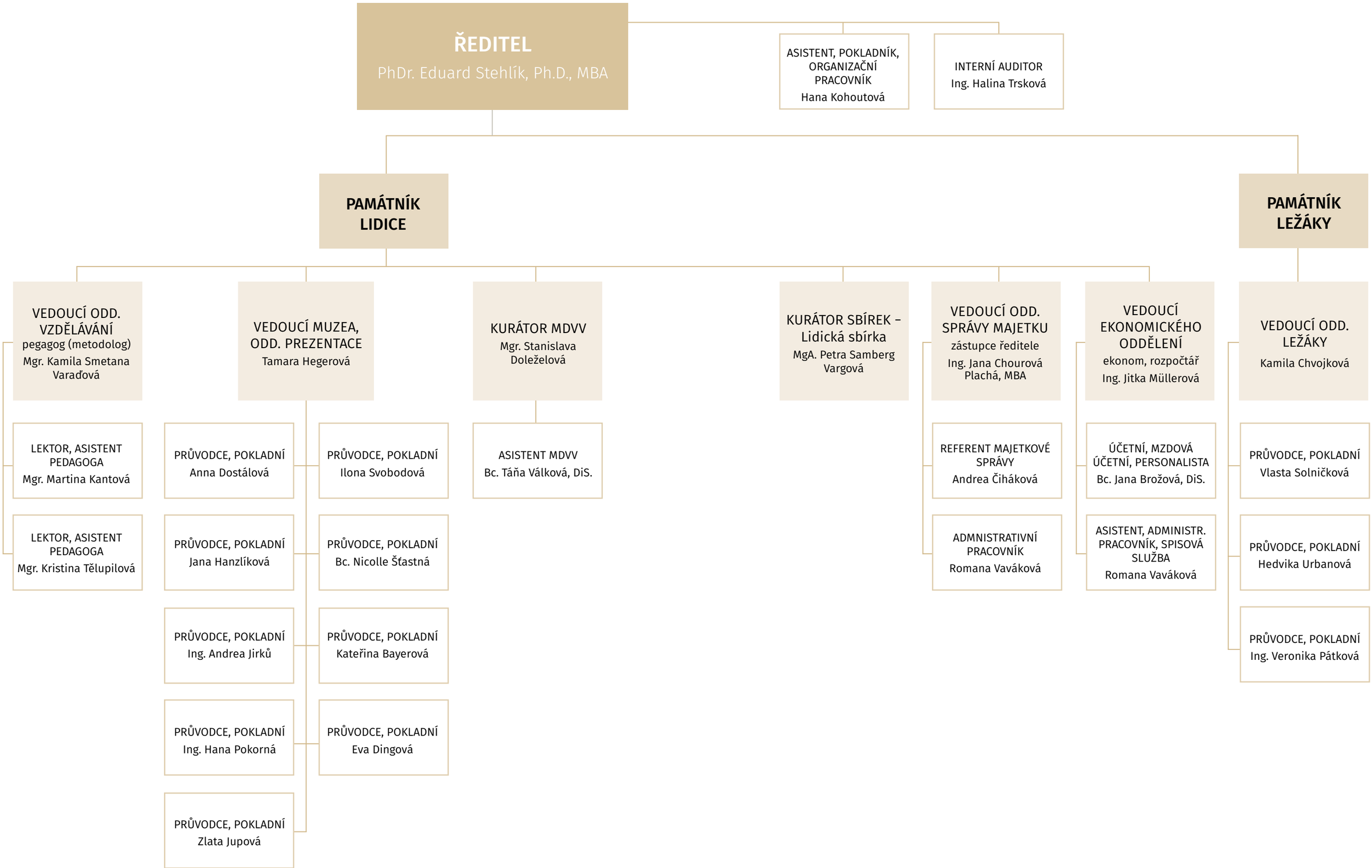
ŘEDITEL
PhDr. Eduard Stehlík, Ph.D., MBA
ASISTENT, POKLADNÍK, ORGANIZAČNÍ PRACOVNÍK
Hana Kohoutová
INTERNÍ AUDITOR
Ing. Halina Trsková
PAMÁTNÍK LIDICE
PAMÁTNÍK LEŽÁKY
VEDOUCÍ ODD. VZDĚLÁVÁNÍ
pegagog (metodolog)
Mgr. Kamila Smetana Varaďová
LEKTOR, ASISTENT PEDAGOGA
Mgr. Martina Kantová
LEKTOR, ASISTENT PEDAGOGA
Mgr. Kristina Tělupilová
VEDOUCÍ MUZEA, ODD. PREZENTACE
Tamara Hegerová
PRŮVODCE, POKLADNÍ
Anna Dostálová
PRŮVODCE, POKLADNÍ
Jana Hanzlíková
PRŮVODCE, POKLADNÍ
Ing. Andrea Jirků
PRŮVODCE, POKLADNÍ
Ing. Hana Pokorná
PRŮVODCE, POKLADNÍ
Zlata Jupová
PRŮVODCE, POKLADNÍ
Ilona Svobodová
PRŮVODCE, POKLADNÍ
Bc. Nicolle Šťastná
PRŮVODCE, POKLADNÍ
Kateřina Bayerová
PRŮVODCE, POKLADNÍ
Eva Dingová
KURÁTOR MDVV
Mgr. Stanislava Doleželová
ASISTENT MDVV
Bc. Táňa Válková, DiS.
KURÁTOR SBÍREK – Lidická sbírka
MgA. Petra Samberg Vargová
VEDOUCÍ ODD. SPRÁVY MAJETKU
zástupce ředitele
Ing. Jana Chourová Plachá, MBA
REFERENT MAJETKOVÉ SPRÁVY
Andrea Čiháková
ADMNISTRATIVNÍ PRACOVNÍK
Romana Vaváková
VEDOUCÍ EKONOMICKÉHO ODDĚLENÍ
ekonom, rozpočtář
Ing. Jitka Müllerová
ÚČETNÍ, MZDOVÁ ÚČETNÍ, PERSONALISTA
Bc. Jana Brožová, DiS.
ASISTENT, ADMINISTR. PRACOVNÍK, SPISOVÁ SLUŽBA
Romana Vaváková
VEDOUCÍ ODD. LEŽÁKY
Kamila Chvojková
PRŮVODCE, POKLADNÍ
Vlasta Solničková
PRŮVODCE, POKLADNÍ
Hedvika Urbanová
PRŮVODCE, POKLADNÍ
Ing. Veronika Pátková

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2020

Sestavil: kolektiv zaměstnanců Památníku Lidice a Památníku Ležáky

Redakce: Tamara Hegerová, hegerova@lidice-memorial.cz

Jazyková korektura: Stanislava Kučová

Grafické zpracování: Barbora Augustová, virtual world, bara@virtualworld.cz

Foto: Radek Miča, Martin Homola, archiv PL, www.denpoezie.cz/category/2020fotovideo, Jitka Petřeková

Vydal: Památník Lidice, příspěvková organizace Ministerstva kultury ČR

Lidice 2021

LIDICE LEŽÁKY